

curier

economic legislativ

contract economic

Probleme privind calitatea produselor

1. În actuala reglementare a disciplinei contractuale și a asigurării calității produselor primează, pentru considerente economice lesne de înțeles, remedierea sau înlocuirea ca mijloace prin care se rezolvă consecințele livrării unor produse necorespunzătoare calitativ (art. 31 din Legea nr. 7/1977).

Remedierea sau înlocuirea produselor se realizează în baza acordului părților și în condițiile stabilite de către acestea.

Deși aceste modalități sînt preferate de legiuitor pentru rezolvarea urmărilor pe care le ocazionatează încălcarea normelor legale și contractuale de calitate, se pot ivi situații în care fie una, fie alta dintre părțile implicate să nu aibă posibilitatea de a-și asuma obligațiile pe care le implică remedierea sau înlocuirea. Este cazul unității furnizoare care, față de produsele similare pe care le are în stoc și de materiile prime ce-i sînt la dispoziție, nu poate livra alte produse în locul celor necorespunzătoare calitativ. De asemenea, unitatea beneficiară se poate opune cu temei remedierii produselor, dacă, în raport cu perioada necesară realizării operațiunilor de remediere, produsele nu-i mai sînt utile pentru îndeplinirea sarcinilor sale de plan. În sfîrșit, problema remedierii nici nu se pune în ipoteza în care efectuarea operațiunilor de remediere nu este practic posibilă.

În astfel de situații, refuzul unității beneficiare de a primi produsele are un caracter definitiv, cu toate consecințele pe care le implică pe planul răspunderii patrimoniale.

Aceste consecințe sînt furnizate de dispozițiile art. 38 din Legea nr. 71/1969 în sensul că „produsele refuzate de unitatea beneficiară pentru lipsuri calitative se consideră nelivrate dacă furnizorul nu asigură remedierea sau înlocuirea lor, în termenul prevăzut de comun acord cu beneficiarul”.

În contextul dezvoltărilor de mai sus, dispozițiile reproduse sînt cit se poate de explicite și, în consecință, nu necesită comentarii.

Socotim că se produc aceleași consecințe și în ipoteza declasării produselor, adică prin încadrarea lor într-o altă categorie, diferită de aceea din care fac parte produsele prevăzute în contract. Sau, în alți termeni, deși necorespunzătoare față de cerințele de calitate contractuale, produsele respective se încadrează într-o altă calitate normată, iar — pînă la urmă — unitatea beneficiară acceptă să preia produsele în raport cu această calitate.

Într-o astfel de situație, obligația contractuală de livrare nu poate fi considerată îndeplinită, deoarece s-au livrat alte produse decît cele contractate și nu ne aflăm nici în ipoteza textului reprodus mai sus al art. 38 din Legea nr. 71/1969, întrucît produsele nu au fost remediate sau înlocuite pentru a putea fi socotite ca fiind livrate în executarea obligațiilor contractuale.

2. Legea consacră dreptul unităților beneficiare de a refuza primirea produselor livrate cu vicii aparente și de a formula pretenții în daune întemeiate pe apariția unor vicii ascunse.

Dintre condițiile care se cer îndeplinite pentru justificarea poziției unității beneficiare, respectiv pentru legitimarea pretențiilor sale face parte și identificarea precisă a produselor reclamate, ca și păstrarea lor la dispoziția unității furnizoare.

Referitor la prima dintre condițiile menționate, considerăm că cerința identificării provenienței produselor rămîne în afara oricărei discuții, nefiind de conceput ca o anume unitate furnizoare să răspundă pentru calitatea unor produse pe care nu le-a livrat.

Mai mult decît atît. În cazul livrărilor succesive efectuate de către una și aceeași unitate furnizoare, este obligatorie identificarea lotului în legătură cu care se formulează și obiecțiunile de calitate. Aceasta — deoarece disputa dintre unitatea furnizoare și cea beneficiară (la care participă, uneori, și alte unități) se rezolvă în funcție de actele doveditoare care s-au întocmit cu privire la fiecare livrare în parte și care — din această cauză — prezintă concludență numai cu privire la livrările la care se referă. O atare identificare se impune și din punctul de vedere al prescripției extinctive, deoarece, potrivit art. 10 din Decretul nr. 167/1958, „în raporturile dintre organizațiile socialiste, prescripția dreptului la acțiune izvorît, din transmi-

Supliment la

nr. 51 1983

Revista
ECONOMICĂ

terea unor produse calitativ sau cantitativ necorespunzătoare începe să curgă de la data cind produsele au fost efectiv preluate de organizația beneficiară, indiferent dacă a fost sau nu întocmit proces-verbal, de constatare a lipsurilor".

În legătură cu necesitatea identificării precise a provenienței bunurilor reclamate sub aspect calitativ, menționăm Decizia primului arbitru de stat nr. 2098/1983 prin care s-a reținut că, deși reclamanta a suferit dauna dovedită prin notele de rebut prezentate, această daună nu este susceptibilă de reparație atita vreme cu cît nu s-a dovedit cu precizie proveniența materialului reclamat, de la vreuna dintre părțile chemate în arbitrare.

O altă condiție pentru valorificarea cu succes a pretențiilor întemeiate pe calitatea necorespunzătoare a produselor primite este păstrarea acestor produse la dispoziția unității care le-a furnizat. Această obligație care revine, în general, unităților beneficiare, dobîndește o semnificație aparte în cazurile destul de frecvente cînd este contestată temeinicia reclamației de calitate ori se pun probleme în legătură cu întinderea obligației de desdăunare care revine unității furnizoare.

Relevînd obligativitatea păstrării produselor reclamate din punct de vedere calitativ, nu înțelegem să pledăm pentru transformarea, în sarcina unităților beneficiare, a unor obligații care aparțin de drept celor furnizoare.

Este vorba despre obligațiile care revin unităților beneficiare în legătură cu produsele calitativ necorespunzătoare care li s-au livrat. Considerăm că îndatoririle în acest sens ale unităților menționate se limitează la păstrarea produselor respective la dispoziția unităților furnizoare. Această obligație include și îndatorirea de a asigura conservarea produselor, unitatea beneficiară răspunzînd de deteriorarea lor în timpul păstrării datorată neluării măsurilor de conservare adecvate. Ea răspunde, de asemenea, în legătură cu lipsurile cantitative survenite în aceeași perioadă.

Unitatea beneficiară nu are însă obligația de a efectua expedierea produselor la o terță unitate socialistă care i se indică în acest scop. Cu alte cuvinte, unitatea beneficiară poate efectua asemenea expediții în cadrul colaborării ce caracterizează relațiile dintre unitățile socialiste fără să fie îndatorată în acest sens. A considera altfel, ar însemna să se nesocotească drepturile și obligațiile care revin părților în cadrul situației create prin livrarea unor produse necorespunzătoare din punct de vedere calitativ.

Intr-adevăr, expedierea produselor este, de regulă, în sarcina unității furnizoare. Nu s-ar putea admite, după părerea noastră, ca această obligație să fie transmisă asupra unității beneficiare într-o situație care relevă, în mod indiscutabil, fapta culpabilă a unității furnizoare. Această faptă constă în producerea și livrarea de produse necorespunzătoare calitativ. Nu vedem cum o asemenea faptă ar putea determina, în sarcina unității beneficiare, obligația de expediere a produselor către o terță unitate.

3. Justa rezolvare a consecințelor livrării unor produse deficiente din punct de vedere calitativ impune — așa cum a stabilit practica arbitrală de peste două decenii — intrunirea, în cadrul unuia și aceluiași litigiu — a tuturor unităților socialiste care au putut contribui în vreun fel la producerea deficiențelor calitative.

Revenim asupra acestui aspect pentru a înfățișa consecințele negative, păgubitoare la care dă loc nerespectarea acestei cerințe.

De regulă, necesitatea prezenței tuturor unităților socialiste menționate în cadrul aceluiași litigiu este motivată prin preocuparea de a se asigura rezolvarea completă a litigiului ivit ca urmare a unor livrări calitativ necorespunzătoare. O atare motivație, deși valabilă, nu este completă. După cum am enunțat, reunirea tuturor unităților menționate se impune și în considerarea necesității de a se rezolva just pretențiile care derivă din asemenea livrări.

Astfel, de pildă, dacă pretențiile unității beneficiare îndreptate împotriva unității furnizoare și a căraușului se soluționează în cadrul a două litigii succesive prin respingerea ambelor acțiuni, se poate ajunge la pronunțarea unor hotărîri, sub anumite aspecte, contradictorii. Avem în vedere multiplele puncte de interferență dintre raportul contractual de furnizare cu cel de căraușie și, în special, caracterul complex, din punct de vedere probator, al actelor de livrare, de recepție și de constatare. Dacă aceste acte nu sînt examinate în contradictoriu cu toate părțile implicate în procesul aprovizionării tehnico-materiale și cu observarea tuturor normelor de conduită juridică aplicabile, soluțiile greșite sau inechitabile sînt posibile. În rezolvarea unui litigiu angajat doar între unitatea furnizoare și cea beneficiară se poate ajunge la o soluție de admitere a pretențiilor primei unități pe considerentul că refuzul de plată a unității beneficiare nu a fost practicat legal, deoarece deficiențele calitative s-au produs în timpul transportului, adică în condiții care exclud culpa unității furnizoare. În cel de-al doilea litigiu, purtat de către unitatea beneficiară împotriva căraușului, este posibilă pronunțarea unei soluții de respingere a pretențiilor ca urmare a dovezilor administrate în sensul că deficiențele s-au datorat însușirilor intrinsece ale produselor sau modului cum au fost ele ambalate ori încărcate în mijlocul de transport, adică unor împrejurări imputabile unității furnizoare care, în același timp, constituie cauze exoneratoare de răspundere pentru cărauș. Iată cum unitatea beneficiară care, prin ipoteză, nu a contribuit cu nimic la calitatea necorespunzătoare a produselor ce i s-au livrat, se vede în situația de a nu putea recupera prețul produselor la plata căruia a fost obligată față de unitatea furnizoare. O asemenea situație nu s-ar fi ivit dacă în primul litigiu, ar fi fost introdus în cauză, la cerere ori din oficiu, căraușul în vederea stabilirii juste a părții vinovate de producerea depreciierilor calitative.

Consecințele păgubitoare sînt și mai evidente dacă, următor rezolvării litigiului dintre unitatea furnizoare și cea beneficiară, acțiunea împotriva căraușului este intentată cu depășirea termenului de prescripție prevăzut de art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958. În situația în care vinovat de producerea deficiențelor calitative este căraușul, respingerea ca prescrisă a acțiunii la care ne referim cu titlu exemplificativ determină localizarea pagubei în patrimoniul unității din culpa căreia s-a prescris dreptul respectiv. Cu alte cuvinte, deși paguba propriu-zisă a fost cauzată prin deteriorarea produselor în timpul transportului, răspunderea este deplasată de pe acest tărîm pe acela care privește nevalorificarea în termen a dreptului la acțiune contra căraușului.

Reamintim, în încheiere, că, potrivit practicii arbitrale constante, este posibilă, prin derogare de competență, introducerea în litigiul aflat spre rezolvare în fața Arbitrajului de Stat, a tuturor părților implicate în producerea, livrarea, transportarea ori depozitarea produselor reclamate din punct de vedere calitativ, indiferent de subordonarea administrativă a părților.

I. ICZKOVITS

Consecințele neconcilierii și nerezolvării obiecțiunilor precontractuale

Legea nr. 71/1969 reglementează, prin dispozițiile art. 25 și 26, procedura de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale.

În măsura în care părțile contractuale și organele investite cu atribuții de soluționare îndeplinesc obligațiile care le revin în conformitate cu dispozițiile legale amintite, se ajunge la perfectarea corespunzătoare a contractelor economice. Aceasta constituie, de altfel, regula. Se mai întâlnesc însă și cazuri excepționale în care, nefiind efectuată încercarea de conciliere sau rezolvată neînțelegerea precontractuală, apar impedimente în cursul executării. Asemenea impedimente se ivesc și în situațiile în care concilierea sau rezolvarea neînțelegerii se realizează doar parțial sau în mod defectuos. Date fiind consecințele negative care se produc, ne-am propus să înfățișăm, în rândurile care urmează, unele efecte pe care le ocazionaază nerespectarea strictă a procedurii de conciliere și de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale.

1. Art. 25 lit. d din legea citată prevede că atunci „cînd sînt obiecții la contract, părțile, dacă sînt din aceeași localitate, trebuie să le concilieze în termen de 10 zile, iar dacă sînt din localități diferite, în termen de 15 zile; convocarea beneficiarului este în sarcina furnizorului”.

De cele mai multe ori, părțile contractuale, cunoscînd toate detaliile prestației care formează obiectul contractului și dînd dovadă de spirit constructiv, sînt în măsură să concilieze obiecțiunile. Concilierea se realizează prin acceptarea obiecțiunilor de către unitatea furnizoare, prin renunțarea unității beneficiare la obiecțiuni sau prin adoptarea unor clauze contractuale intermediare care exprimă compromisul la care au ajuns părțile. Desigur, că înțelegerea este valabilă și deci, produce efecte juridice numai în măsura în care este în concordanță cu sarcina de plan și cu dispozițiile normative în vigoare.

Deși textul reproduș obligă la întîlniri nemijlocite între persoanele competente să reprezînte părțile contractante, în loc să se recurgă la asemenea contacte, în mod frecvent se procedează la încercarea de conciliere a obiecțiunilor pe cale de corespondență, ceea ce nu răspunde întocmai cerințelor legii. În cadrul schimbului de corespondență se fac, uneori, repetate oferte și contraoferte care duc, în final, la concilierea totală sau parțială a neînțelegerii în condiții diferite de poziția inițială a părților.

Atunci cînd se realizează întîlniri directe, se încheie procese verbale care, în ipoteza concilierii totale a neînțelegerii,

cuprînd configurarea integrală a cuprinsului contractului, iar în ipoteza acordului parțial, alături de ceea ce s-a convenit de comun acord, se înserează poziția divergentă a părților în legătură cu aspectele asupra cărora nu s-au putut înțelege.

Se pune întrebarea dacă neîndeplinirea obligațiilor care revin părților potrivit art. 25 lit. d din Legea nr. 71/1969 poate avea ca efect perfectarea contractului economic într-un anumit sens.

Răspunsul care se impune este negativ.

Considerăm însă util a preciza că soluțiile pe care le-au adoptat, în această privință, organele arbitrale în lumina dispozițiilor H.C.M. nr. 1011/1972, nu mai sînt aplicabile astăzi.

Astfel, potrivit practicii arbitrale anterioare la care ne-am referit, modul de perfectare a contractului economic se deducea și din omisiunea părților de a îndeplini obligațiile ce le reveneau referitor la concilierea obiecțiunilor. În acest sens, s-a considerat (Decizia primului arbitru de stat nr. 2845/1977) că primirea de către unitatea furnizoare a proiectului de contract semnat cu obiecțiuni conjugată cu neinițierea încercării de conciliere, poate să conducă la concluzia că acele obiecțiuni au fost acceptate, contractul perfectîndu-se în sensul solicitărilor unității beneficiare. De asemenea, s-a statuat că refuzul unității beneficiare de a urma calea încercării de conciliere propusă de unitatea furnizoare sau — mai precis — lipsa unei manifestări de voință corespunzătoare față de refuzul declarat al acestei unități în ceea ce privește acceptarea obiecțiunilor precontractuale justifică soluția de a se considera contractul economic perfectat în condițiile propuse de către unitatea furnizoare.

Asemenea soluții erau legale, fiind adoptate sub imperiul H.C.M. nr. 1011/1972 care nu cuprindea o prezumție de acceptare tacită a obiecțiunilor de felul aceleia instituite prin art. 25, lit. e din Legea nr. 71/1969.

Astăzi, în condițiile aplicării dispoziției legale citate, nu se poate pune — după opinia noastră — problema de a se deduce anumite consecințe asupra modului de perfectare a contractului economic din împrejurarea că părțile au îndeplinit sau nu obligațiile care le revin în legătură cu încercarea de conciliere a obiecțiunilor precontractuale și nici din împrejurarea că au executat într-un anume mod obligațiilor din contractul semnat cu obiecțiuni.

Socotim că prin efectul prezumției legale de acceptare a obiecțiunilor ca urmare a nesesiizării organului competent în termen — prezumție stabilită în favoarea unității beneficiare — contractul semnat cu obiecțiuni nu se poate afla decît într-una din următoarele trei situații :

— Obiecțiunile au fost conciliate la nivelul părților, contractul perfectîndu-se potrivit înțelegerii intervenite ;

— Obiecțiunile nu au fost conciliate iar unitatea furnizoare sesizează în termenul legal organul competent de rezolvare ;

— Obiecțiunile neconciliate nu sînt remise spre soluționare în termenul amintit. În acest caz, potrivit art. 25 lit. e din legea amintită, „obiecțiile beneficiarului se consideră acceptate dacă nu contravin legii”.

Cu alte cuvinte, în actuala reglementare, consecințele neîndeplinirii procedurii de încercare de conciliere a obiecți-

unilor sînt total anihilate în privința modului de perfectare a contractului economic, ca urmare a efectelor care se produc, în virtutea unei prezumții legale, în cazul neremiterii spre soluționare, în termen, a obiecțiunilor.

Este locul să precizăm totuși, că acceptarea tacită nu și produce efectele în privința obiecțiunilor care contravin sarcinii de plan ori dispozițiilor normative cu caracter imperativ. Această precizare se întemeiază pe dispozițiile citate ale art. 25 lit. e din Legea nr. 71/1969, ca și pe caracterul obligatoriu al sarcinii de plan, pe relația specifică care există între această sarcină și contractul economic.

Referitor la aspectul abordat mai sus, este necesar ca raportul dintre sarcina de plan și contract să fie înțeles în mod corespunzător. De pildă, deși repartitia prevedea ca perioadă de executare a sarcinilor de plan trimestrul I/1983, obiecțiunile prin care s-a solicitat abolirea termenelor de livrare la sfîrșitul fiecărei luni din trimestrul respectiv nu contravine sarcinii de plan spre a se putea considera că prezumția de acceptare — ca urmare a nesizării în termen a organului competent de soluționare — nu a produs efecte. Într-adevăr, obiecțiunile la care ne referim nu contravin repartitiei, ci constituie o expresie a funcției de concretizare a sarcinii de plan, funcție proprie contractului economic. Despre o asemenea contrarietate se putea vorbi doar dacă, pe calea obiecțiunilor, s-ar fi solicitat stabilirea termenelor de livrare în alt trimestru decît cel prevăzut în repartitie.

Socotim că nu este lipsită de interes relevarea faptului că sesizarea organului competent să procedeze la rezolvarea neînțelegerii poate privi totalitatea obiecțiunilor neconciliate ori numai o parte din ele. Pentru ceea ce nu a format obiectul sesizării operează prezumția de acceptare tacită, în condițiile expuse mai sus.

2. Organele competente să rezolve neînțelegerile precontractuale sînt cele prevăzute de art. 26 din Legea nr. 71/1969. Ele sînt organe compuse în sensul că rezolvarea se face în comun de către organele ierarhice superioare ale părților, la nivel de centrale, ministere etc. Dacă soluționarea nu se poate rezolva la nivelul acestor organe, neînțelegerea ajunge, în final, la Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, care o rezolvă singur.

În ipoteza în care neînțelegerea se află la nivelul organelor ierarhice superioare ale părților contractante, numai unul dintre aceste organe nu poate rezolva singur — în mod valabil — neînțelegerea. Este o consecință dedusă din caracterul compus al acestor organe, respectiv al cerinței legale ca rezolvarea să fie opera comună a ambelor organe tutelare. Faptul că organul tutelar al uneia dintre părți, deși invitată, nu se prezintă pentru rezolvarea în comun a neînțelegerii, nu poate fi considerată drept o renunțare la obiecțiuni sau ca o acceptare a clauzelor propuse de către unitatea furnizoare. Deci, rezolvarea care emană, într-o asemenea situație, numai de la unul dintre organele tutelare este nulă, fiind dată cu încălcarea normelor imperative referitoare la procedura de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale. O asemenea rezolvare, neproducînd efecte juridice, creează o situație aidoma aceleia în care neînțelegerea n-a fost rezolvată în nici un fel.

Considerăm că, pînă la urmă, refuzul unui organ tutelar de a proceda împreună cu un alt asemenea organ la încer-

care de a rezolva neînțelegerea precontractuală, are o semnificație juridică identică cu imposibilitatea acestor organe de a realiza un acord asupra modului de rezolvare în fond a neînțelegerii. Or, pentru această ipoteză, art. 26 lit. d din legea amintită prevede obligativitatea sesizării Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe. Aceasta este deci, calea legală pentru depășirea consecințelor pe care le are refuzul unui organ tutelar de a proceda, în comun, la rezolvarea neînțelegerii precontractuale.

Obiecțiunile precontractuale se rezolvă de către conducătorii organelor competente, adjuncții lor sau de către persoane expres împuternicite în acest scop. Rezolvarea dată prin participarea unor persoane necompetente sau lipsite de împuternicire este nelegală și, prin urmare, nu produce efecte juridice. Sintem și de această dată într-o situație echivalentă cu nerezolvarea obiecțiunilor.

Soluționarea are loc în baza actului de sesizare la care se adaugă punctele de vedere exprimate în scris de către părțile în cauză, a actelor depuse de către acestea, a lămuririlor suplimentare ce se obțin, dacă este cazul, de la părțile contractante ori de la alte organe. În acest sens, art. 26 lit. d din Legea nr. 71/1969 prevede că „soluționarea se va face pe baza justificărilor prezentate de părți și, după caz, cu participarea acestora“. Rezultă deci, că citarea nefiind obligatorie, împrejurarea că părțile contractante nu au participat la rezolvarea neînțelegerii nu lipsește soluția dată de efecte juridice.

Dacă organele competente, deși sesizate în termen, nu rezolvă neînțelegerile precontractuale, este necesar să se stăruie pentru rezolvarea acestora atîta vreme cît nu a expirat durata de executare a sarcinii de plan.

Acest mod de a proceda se impune ținînd seama, pe de o parte, de rolul contractului economic, ca instrument de realizare a sarcinii de plan, rol care nu poate fi îndeplinit fără rezolvarea neînțelegerilor precontractuale și, pe de altă parte, de împrejurarea că termenele de rezolvare stabilite prin alineatul antepenultim al art. 26 din legea citată nu sînt prevăzute sub sancțiunea decăderii, astfel că indatoririle acolo stabilite pot și trebuie să fie îndeplinite chiar cu întîrziere.

Practica arbitrală s-a preocupat însă și de situațiile în care rezolvarea neînțelegerilor precontractuale nu mai era posibilă — deoarece perioada de plan pentru care s-a încheiat contractul a expirat — și a dedus din comportamentul părților unele consecințe asupra perfectării contractului.

De pildă, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1021/1972, s-au reținut următoarele :

„Organul arbitral a respins acțiunea pe considerentul că din moment ce neînțelegerile asupra tuturor clauzelor contractuale au rămas nerezolvate, contractul se consideră neîncheiat și reclamanta nu poate pretinde penalități de întîrziere.

În ceea ce privește concluzia că contractul nu s-a perfectat și că între părți nu s-a stabilit un raport contractual, se constată că, în temeiul contractului, s-au săvîrșit prestațiile în litigiu, furnizoarea efectuînd livrări în tot cursul anului, iar beneficiara a acceptat produsele livrate și le-a achitat.

Deci, în măsura în care părțile au executat contractul, nu se poate vorbi de lipsa unui raport contractual, chiar dacă termenele la care prestațiile au fost executate nu pot fi apreciate ca acceptate de părți pentru ca, în raport de ele, să se aplice sancțiunile corespunzătoare.

Contractul pentru ceea ce s-a executat, s-a perfectat. Neexistând însă termene de livrare convenite, el se consideră perfectat pe data când, în fapt, a avut loc executarea.

Această soluție oglindește preocuparea de a se promova rezolvări care, ținând seama de faptele pe care părțile le-au săvârșit sau nu, să determine rezolvarea sarcinilor de plan, fără a se nesocoti, totodată, implicațiile nerezolvării obiecțiilor precontractuale.

În speța rezolvată prin Decizia primului arbitru de stat nr. 4/1972, neînțelegerea s-a purtat asupra faptului dacă unitatea beneficiară are obligația să ridice produsele din depozitul unității furnizoare, ori dacă acestea din urmă îi incumbă obligația de a expedia produsele la adresele indicate de unitatea beneficiară. Deși neînțelegerea n-a fost soluționată de organele competente, unitatea beneficiară a ridicat de la depozitul unității furnizoare și a transportat cu mijloacele sale produsele respective. Din această împrejurare s-a tras concluzia că unitatea beneficiară a renunțat, în mod implicit, la obiecțiunile cu care a semnat proiectul de contract și a fost de acord ca livrarea să se facă prin ridicarea produselor cu mijloacele sale, așa cum propusese unitatea furnizoare.

Una dintre condițiile necesare pentru a se deduce asemenea efecte din modul de comportare a părților rezidă în concordanța dintre modul de perfectare a contractului și prevederile repartiției. Nu se poate socoti perfectat contractul, pe elemente deduse din comportamentul părților, într-un mod care să nesocotească prevederile obligatorii ale repartiției.

H. MATEI

Repararea integrală a prejudiciului

Potrivit art. 44 din Legea nr. 71/1969, unitatea care nu-și execută obligațiile contractuale datorează celeilalte părți penalități și despăgubiri pentru a-l acoperi „atât paguba efectiv suferită, cât și beneficiul nerealizat”. Pentru stabilirea întinderii prejudiciului supus reparației urmează să se ia în considerație efectele economice negative pe care le-a produs neîndeplinirea obligațiilor contractuale asupra secției unității beneficiare pentru care trebuia să se livreze materia primă contractată. Dacă prejudiciul s-ar aprecia pe baza costurilor de producție ori a beneficiilor pe întreaga întreprindere s-ar compensa rezultatele negative ale unei secții prin realizările celorlalte secții. Astfel, în legătură cu acțiunea unui combinat de celuloză și hârtie pentru obligarea întreprinderii de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile la plata de penalități și daune în completare, s-a ținut seama de situația creată la o secție a unității beneficiare prin nelivrarea deșeurilor de hârtie de o anumită categorie (cl. IV), potrivit clauzelor contractuale. În urma nelivrării acestor deșeuri, într-una din secții s-a folosit pentru realizarea produsului finit celuloză nouă, ceea ce a determinat creșterea costurilor. A fost înălțurată apărarea unității furnizoare care a arătat că a livrat integral deșeuri de categoria a III-a și a V-a. Prin expertiza efectuată s-a constatat că deșeurile livrate sînt improprie activității secției în care s-a folosit celuloză

nouă, fiind prelucrate într-o subunitate a unității beneficiare pentru obținerea altui produs. De asemenea, s-a înălțurat apărarea unității furnizoare care a cerut să fie exonerată de răspundere, întrucît, nefiind unitate productivă, nu a putut asigura livrarea deșeurilor de hârtie cu respectarea diversității sortimentale prevăzute în contract (Decizia P.A.S. nr. 1907/1983).

În alt litigiu similar s-a apreciat că încheierea de contracte distincte pentru fiecare categorie de deșeuri exprimă utilitatea diversificării produselor pentru activitatea unității beneficiare. De aceea, nu s-a admis compensarea neexecutării unui contract cu executarea integrală a altui contract încheiat pentru alt produs (Decizia P.A.S. nr. 1904/1983).

Notă: Deciziile menționate, prin soluțiile adoptate, promovează cerințe actuale ale activității economice, corelîndu-se executarea obligațiilor contractuale cu rolul structurilor interne ale întreprinderii în realizarea obiectivelor de plan și a beneficiilor. Astfel, potrivit art. 5 alin. 2 din Decretul Consiliului de Stat nr. 335/1983 privind aplicarea forme de retribuție în acord global și a altor forme de retribuție specifice unor ramuri sau activități „producția fizică planificată se consideră îndeplinită numai în situația în care s-au realizat integral toate sortimentele prevăzute în plan. Nerealizarea unui sortiment nu poate fi compensată cu realizarea peste plan a altui sortiment”. Drept urmare, consecințele economice negative asupra întreprinderii sub aspectul beneficiilor, a autofinanțării etc. se produc în funcție de nerealizarea fiecărui sortiment. Aceasta implică și aprecierea răspunderii unității furnizoare, sub aspectul prejudiciului supus reparației, în funcție de efectele negative a neîndeplinirii obligațiilor contractuale asumate asupra diversității sortimentale a produselor din planul unității beneficiare. De asemenea, prin introducerea contractului de acord global se creează cadrul de apreciere a contribuției fiecărei secții, brigăzi, ferme și a altor formațiuni similare la realizarea producției fizice pe sortimente, a beneficiilor. Or, și pe planul relațiilor contractuale prezintă interes, dacă este posibil, să se aprecieze în ce măsură nerealizarea obligațiilor contractuale ale unei anumite unități furnizoare a determinat deficiențe într-o secție sau atelier din structura unității beneficiare. Folosirea de către unitatea beneficiară a materiei prime contractate într-o anumită secție, pentru un anumit produs, lucrare etc. creează posibilitatea aprecierii concrete a legăturii dintre neîndeplinirea obligațiilor și anumite efecte economice negative.

Prin soluțiile adoptate se mai aduc precizări și în privința principiului colaborării în contractele economice. Uneori, s-a înțeles că principiul menționat ar impune numai obligația fiecăreia din părți de a exclude ori limita prejudiciul. Este necesară însă precizarea că, dacă acțiunea de limitare a prejudiciului generează cheltuieli — cum ar fi folosirea unei materii prime cu un preț superior celei nelivrate — diferența urmează să fie suportată de unitatea furnizoare.

Principiul reparației integrale a prejudiciului presupune, totodată, o apreciere concretă a întinderii sale și a cauzelor ce l-au determinat. Prejudiciul nu se poate aprecia doar prin diferența între producția planificată și producția efectiv realizată (Decizia P.A.S. nr. 468/1983). Pentru stabilirea corectă a despăgubirii prezintă interes să se reliefeze în ce mod, în situația dată, unitatea debitoare a determinat nerealizarea anumitor produse și, în consecință, lipsa unor beneficii. De aceea, pentru plata despăgubirilor în completarea penalităților trebuie să se dovedească existența unui raport de causalitate între neîndeplinirea obligațiilor contractuale și un prejudiciu determinat care depășește limita penalităților. Împrejurarea că unitatea beneficiară reclamantă, așa cum rezultă din hotărârile arbitrale prezentate, a plătit propriilor săi beneficiari penalități mai mari decît cele primite de la unitatea furnizoare pîrită, nu justifică acordarea despăgubirilor. Pentru obținerea despăgubirilor, unitatea reclamantă trebuia să probeze că nelivrarea a determinat direct și în exclusivitate plata penalităților către beneficiarii săi (Decizia P.A.S. nr. 3145/

1982). Cerința aprecierii concrete a împrejurărilor în care s-a produs prejudiciul necesită diferențieri între anumite situații. Pentru recuperarea cheltuielilor suplimentare ale unității beneficiare, de pildă, prezintă importanță dacă panourile livrate au corespuns proiectului și panoulul etalon, ceea ce ar scuti unitatea furnizoare de plata daunelor. Dimpotrivă, dacă produsele fiind necorespunzătoare, unitatea beneficiară a executat lucrări suplimentare, unitatea furnizoare urmează să fie obligată la plata despăgubirilor (Decizia P.A.S. nr. 1851/1983). De aceea, aprecierea concretă a situației impune stabilirea obligației prin a cărei îndeplinire necorespunzătoare s-a produs un anumit prejudiciu.

M. Pascu

Contabilitate-financiar

Prejudiciul civil

Principiul reparației integrale — repararea pierderii suferite și a beneficiului nerealizat

Potrivit prevederii art. 1084 Cod. civ., „daunele interese ce sînt debite creditorului cuprind în genere pierderea ce a suferit și beneficiul de care a fost lipsit”. Dispoziția citată este inclusă de cod în materia obligațiilor contractuale. Totuși, întreaga practică judiciară și toată literatura juridică de specialitate consideră ca incontestabil că și în materie de răspundere civilă delictuală, autorul trebuie să repare atît pierderea suferită de victimă (damnum emergens), cît și beneficiul de care ea a fost lipsită (lucrum cessans). Cităm în acest sens (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 306/1971 și nr. 812/1976). Ideea reparației integrale ne exprimă adeseori sub denumirea de prejudiciu real. Uneori, în mod eronat, prejudiciul civil, astfel cum a fost descris mai sus, este denumit prejudiciu penal, în cazul în care despăgubirea victimei (persoană fizică sau juridică) se pronunță în cadrul unui proces penal, dat fiind că paguba a fost generată de un fapt infracțional. În realitate, în mod corect, atunci cînd infracțiunea a generat pagube patrimoniale, faptașul răspunde penal, fiind pasibil de pedeapsa prevăzută de legea penală, dar și civil, fiind obligat la repararea integrală a prejudiciului, potrivit legii civile. Prejudiciul patrimonial este deci numai de natură civilă, nu penală. În dreptul civil, prejudiciul trebuie să fie reparat, în principiu, în natură și numai dacă acest lucru nu este posibil, repararea se va face prin echivalent bănesc. Repararea integrală a prejudiciului și repararea lui în natură conduc la ideea dominantă, în materia răspunderii civile, a restabilirii depline a situației anterioare săvîrșirii faptei ilicite. Ne aflăm în prezența unei reparații integrale, atît în cazul în care victima a suferit un prejudiciu numai sub forma unei pierderi (damnum emergens), de pildă în cadrul distrugerii unui bun care prin natura ori prin destinația sa economică nu aducea un beneficiu (un gard, pavajul, un geam), cît și în situația în care prejudiciul constă într-un cîștig (lucrum cessans) de care victima a fost lipsită, de pildă, efectuarea unor săpături sau lucrări de altă natură pe un teren, iar autorul a fost obligat la echivalent bănesc numai pentru paguba efectivă, ca în primul caz, fie — în ipoteza a doua — numai pentru beneficiul nerealizat. (Trib. Suprem dec. pen. nr. 1299/1959 și dec. civ. nr. 107/1960). Tot principiul reparației integrale a prejudiciului îi corespunde și cerința ca la stabilirea despăgubirilor, instanța să aibă în vedere prețurile existente în momentul pronunțării hotărîrii, deoarece numai în acest fel se poate asigura părții prejudiciate aceeași situație patrimonială pe care ar fi avut-o dacă fapta păgubitoare nu s-ar fi săvîrșit. (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 812/1976 și dec. pen. nr. 1274/1953).

Sub aspectul evaluării prejudiciului nu au deci relevanță nici momentul săvîrșirii faptei ilicite sau al producerii pagubei și nici momentul introducerii acțiunii, ci numai data pronunțării hotărîrii.

Reglementări privind dreptul la foloasele nerealizate

Un ansamblu de prevederi legale coerente, consfințesc principiul reparației integrale a prejudiciului în cadrul răspunderii civile (contractuale și delictuale). Art. 9, alin. 1 din D. nr. 208/1976, prevede că în cazul în care paguba a fost produsă prin fapte care, potrivit legii, constituie delict civile sau infracțiuni, evaluarea pagubei se face prin adăugarea, la suma reprezentînd prejudiciul determinat prin aplicarea prevederilor art. 3-8 din același decret, a sumei reprezentînd folosul de care a fost lipsită unitatea păgubită. În art. 103 alin. 2 din C. m. se prevede că în situația în care pagubele au fost cauzate unității printr-o infracțiune, răspunderea se stabilește potrivit legii penale, caz în care în cuantumul pagubelor se cuprind și foloasele nerealizate. Potrivit art. 14 C. proc. pen., raportat la art. 998 C. civ., repararea pagubei cauzate prin fapte ilicite trebuie să fie integrală, cuprinzînd prejudiciul efectiv suferit și venitul nerealizat care, în lipsă de alte dovezi îl constituie cel puțin dobînda legală în sensul art. 1088 C. civ. (Trib. Suprem, dec. pen., nr. 991/1980). Prin decizia de îndrumare nr. 1/1976 Plenul Trib. Suprem a statuat că în cazul în care paguba este urmarea unei infracțiuni, persoana care a săvîrșit-o va fi obligată și la plata dobînzilor respective. Prin decizia de îndrumare nr. 2/1972, Plenul Trib. Suprem a statuat că despăgubirile datorate ca urmare a săvîrșirii unei infracțiuni, stabilite într-o sumă globală, trebuie să cuprindă atît pierderea suferită de unitate, cît și beneficiul nerealizat, iar prin decizia de îndrumare nr. 1/1974 a stabilit că „în cazul în care organizația socialistă păgubită nu a obținut pe calea arbitrajului de stat, contravaloarea întregii pagube calculate conform D. nr. 208/1976, diferența dintre valoarea despăgubirii acordate prin hotărîrea arbitrală și aceea calculată potrivit acestui act normativ, va putea fi cerută direct de la persoana încadrată în muncă, vinovată de săvîrșirea faptei prejudiciabile, pe calea unei acțiuni de drept comun”.

Formele sub care se prezintă foloasele nerealizate

Termenul de „folos nerealizat” este sinonim, din punct de vedere juridic, cu termenii „folos de care a fost lipsită unitatea păgubită”, „venit (cîștig) nerealizat” și „beneficiu nerealizat” inserați în actele normative și în practica judiciară. Principala formă a „folosului nerealizat”, cel mai frecvent întîlnit în actele normative și în practica judiciară, o constituie dobînda legală. De asemenea, după cum se va vedea în cele ce urmează, o altă componentă importantă a „folosului nerealizat” o constituie penalizările de întîrziere stabilite prin D. nr. 209/1976. Formele menționate mai sus, sub care se prezintă foloasele nerealizate și anume, dobînda, beneficiul nerealizat și penalitățile prezintă interes în situațiile în care unitatea socialistă este creditoare, ele incluzîndu-se în valoarea creanței. Din cauza activității complexe a întreprinderii, în raporturile juridice la care ea participă, se întîlnesc și situații cînd aceasta are calitatea de debitoare, alături (sau) pentru faptele prejudiciabile săvîrșite de personalul încadrat în muncă, cei în cauză fiind prepușii organizației socialiste. Ne referim la situațiile cînd din cauza unor accidente de muncă sau de circulație săvîrșite de prepușii unității socialiste, persoanele vătămate se constituie părți civile, avînd dreptul la repararea integrală a prejudiciilor suferite. În aceste cazuri, forma sub care se prezintă folosul nerealizat și pe care unitatea este obligată a-l repara, constă în plata unor sume de bani care reprezintă venitul de care a fost lipsită victima sau întreținerea de care au fost privați cei îndreptățiți. Cea mai frecventă formă întîlnită

în practica judiciară prin care se acoperă și folosul nerealizat este — în cazurile de mai sus — întregirea pensiei sau a ajutorului social.

Calcularea dobânzii

Se impun unele precizări prealabile. Acordarea dobânzii pentru acoperirea folosului nerealizat are loc și în cazul în care paguba a fost cauzată prin săvârșirea unei infracțiuni, iar acțiunea penală nu poate fi pornită sau continuată datorită unui impediment legal, cum ar fi intervenirea unei amnistii, situație în care unitatea păgubită este în drept să se adreseze cu acțiune instanței civile de drept comun pentru a obține, în baza art. 998 și urm. C. civ. repararea pagubei, inclusiv beneficiul nerealizat. Într-o atare situație, instanța civilă este competentă să constate existența infracțiunii, iar apoi să oblige la plata despăgubirilor. În cazul în care nu se constată existența infracțiunii, acțiunea trebuie respinsă, deoarece într-o atare situație, fiind vorba de răspundere materială, recuperarea pagubei se face pe calea prevăzută de C. muncii, adică prin decizie de imputare. (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 592/1980), iar prejudiciul se va calcula fără a fi luate în considerare foloasele nerealizate de unitate. Despăgubirile nu pot fi reduse cu suma reprezentând garanțiile depuse la preluarea gestiunii, deoarece pentru reținerea acestor garanții este nevoie de un titlu executoriu pe care îl constituie tocmai hotărârea judecătorească definitivă. (Trib. Suprem, dec. pen., nr. 1795/1971). În această situație nu se va mai lua în considerare, la calculul dobânzii legale aferente, diminuarea despăgubirilor cu garanțiile constituite, decît după rămînerea definitivă a hotărârii instanței de judecată și numai în măsura în care sumele respective, reprezentînd garanții, au fost virate de C.E.C. în contul părții civile. În cazul în care paguba este urmarea unei infracțiuni, dacă în hotărârea penală prin care inculpatul a fost obligat la plata despăgubirilor nu s-a precizat că acesta este, totodată, obligat și la plata dobânzii legale, termenul de prescripție a dreptului de a acționa separat în vederea obținerii unei hotărâri care să acorde părții civile dobânzile aferente, curge de la data rămînerii definitive a hotărârii de condamnare. (Trib. jud. Satu Mare, dec. pen. nr. 630/1971). În cazul în care prejudiciul stabilit prin hotărâre, nu constă într-o sumă de bani, și a fost acoperit de către inculpat, prin plată, în cursul urmăririi penale, instanța nu mai poate dispune obligarea lui la plata dobânzii legale aferente cote părți a prejudiciului acoperit. (Trib. jud. Brașov, dec. nr. 297/1978). În situația cînd prejudiciul se acoperă parțial, în mai multe etape, în timpul cercetării, calculul dobânzii legale se face pentru fiecare perioadă în parte. (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 239/1972). Conform prevederilor legale incidente în materie și anume D. nr. 311/1954, D. nr. 234/1974 (anexa 1) modificată prin D. nr. 458/1982, la calcularea prejudiciului se va lua în considerare fie dobînda pe care unitatea păgubită o plătește băncii (în cazul în care nu are disponibilități bănești proprii), fie dobînda pe care unitatea ar fi primit-o de la bancă — și de care a fost lipsită — pentru suma respectivă (în situația cînd are disponibil în conturile sale bancare). Potrivit art. 78 din H.C.M. nr. 792/1960, creanța va putea fi considerată stinsă de către unitățile socialiste numai după încasarea dobânzii, precum și a cheltuielilor de executare ce au avut de suportat. Din textele legale incidente în materia de față, citînd și din practica instanței supreme rezultă că acordarea dobânzii are loc atît în cazurile în care fapta săvîrșită a avut drept consecință lipsa unor sume de bani, cit și în situațiile în care se acordă despăgubiri pentru înlocuirea sau repararea unor bunuri lipsă sau degradate. Singura deosebire constă în momentul de la care se calculează dobînda: a) *Calcularea dobânzii în cazurile în care prejudiciul are caracter pur bănesc.* În cazurile lipsurilor de numerar, dobînda se acordă de la data producerii pagubei, unitatea nefiind obligată să administreze probe în dovedirea acestei forme de folos nerealizat, deoarece, în situația dată, dobînda însăși re-

prezintă — de regulă — folosul nerealizat (Plen. Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 2/1972). Îndrumarea Plenului arată totuși că „aceasta nu exclude însă posibilitatea obligării inculpatului la plata și a altor daune ce s-ar fi cauzat în orice mod, prin sustragerea sumei de bani“. Dacă prejudiciul a fost cauzat printr-o infracțiune continuată, de pildă sustragerea periodică a unor sume de bani, cuantumul dobânzii trebuie calculat pentru fiecare act infracțional în parte, iar cînd acest calcul nu este posibil, dobînda se va calcula în raport cu ultimul act infracțional (Dec. de îndrumare nr. 2/1972). De asemenea, persoana responsabilă va fi obligată la plata dobânzii și de la data pronunțării hotărârii pînă la achitarea integrală a sumei fixată ca despăgubire. b) *Calcularea dobânzii în cazul pierderilor și degradărilor de bunuri.* În ambele situații, în cazul pierderii (distrugerii), precum și atunci cînd bunul a fost numai deteriorat (degradat), despăgubirile se vor calcula potrivit prevederilor art. 3-7 coroborate cu ale art. 9 din D. nr. 208/1976. Evaluarea pagubei se va face adăugîndu-se la suma rezultată din aplicarea prevederilor art. 3-7 din decret, o sumă reprezentînd folosul de care a fost lipsită unitatea păgubită. Dacă suma rezultată din aplicarea art. 3-7 din decret nu acoperă costul bunurilor respective, se va lua în considerare costul bunurilor, dacă acestea au fost produse în unitate, iar dacă bunurile au fost cumpărate se iau în calcul toate cheltuielile făcute în acest scop. La sumele de mai sus se va adăuga folosul de care a fost lipsită unitatea. La totalul despăgubirilor astfel stabilite, persoana responsabilă va plăti dobînda calculată de la data pronunțării hotărârii și pînă la achitarea integrală a sumei fixată ca despăgubire. Pentru trecut despăgubirile nu produc dobînda, deoarece contravaloarea lipsei de folosință — pînă la data hotărârii — este inclusă în cuantumul despăgubirilor.

Stabilirea beneficiului nerealizat

Așa cum s-a arătat, beneficiul de care a fost lipsită unitatea, reprezintă una din formele sub care se prezintă foloasele nerealizate. Potrivit deciziei de îndrumare nr. 2/1972 a Plenului Tribunalului Suprem, beneficiul ce se ia în considerare este cel planificat, iar cînd nu se vedește că era realizabil integral, ori nu există o asemenea planificare, el poate fi determinat pe baza probelor administrate. Considerăm că pentru stabilirea despăgubirii este necesar a se avea în vedere beneficiul planificat la produsul respectiv sau la grupa din care acesta face parte, și nu beneficiul planificat pentru întreaga activitate a întreprinderii. În acest mod despăgubirea acordată va fi cît mai apropiată de paguba reală suferită de unitate prin pierderea, distrugerea sau degradarea bunului. Practica arbitrală este constantă în acest sens și socotim că poate fi extrapolată și în raporturile unității cu persoanele fizice. În situația în care fapta constă într-o acțiune sau omisiune ce a determinat sistarea sau încetinirea activității întreprinderii sau a unui anumit proces tehnologic prin deteriorarea unei instalații, a unui utilaj etc., se va lua în calcul beneficiul planificat și nerealizat pe perioada stagnerii sau încetării producției la atelierul sau secția productivă respectivă. În toate situațiile de acest fel unitatea nu are numai obligația de a dovedi beneficiul planificat, ci și aceea de a administra probe în sensul că acesta era integral realizabil.

Calcularea penalităților

În toate cazurile în care obiectul material al infracțiunii constă în însușirea avansurilor spre decontare, reglementate de prevederile D. nr. 209/1976, unitatea socialistă păgubită nu are dreptul de a încasa dobînda de 6% pe an, ci contravaloarea penalizărilor de 0,50% pentru fiecare zi de întîrziere asupra sumei nejustificate sau nedepuse. Practica instanței noastre supreme este constantă în acest sens (cităm numai dec. pen. nr. 365/1978, nr. 1896/1977, nr. 452/1976), deoarece potrivit legii, în astfel de situații folosul nerealizat nu se prezintă sub formă de do-

binzi, ci sub formă de penalități. Unitatea păgubită are însă drept la dobânda legală de 6% pe an, pentru sumele delapidate sau însușite în afară de avansul nejustificat sau nedepus, adică în cazul în care obiectul material al infracțiunii constă atît în însușirea avansului, cît și a altor sume de bani (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 365/1978). Cuantumul penalizării se calculează pentru fiecare zi de întârziere, de la data cînd decontul trebuia depus, pînă la achitarea debitului, fără însă ca suma percepută ca penalizare să poată depăși debitul inițial. Deoarece în baza prevederilor D. nr. 209/1976, art. 38, penalitățile se aplică limitativ titularilor de avans, numai acestora li se vor calcula penalizările în modul mai sus arătat. Deci în cazul în care anumite persoane din unitate, prin încălcarea îndatoririlor lor de serviciu, au înlesnit titularilor primirea de noi avansuri, obligarea lor la acoperirea prejudiciului stabilit va consta numai la plata sumei respective la care se va calcula și dobînda legală, nu și penalitățile. (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 523/1977).

Evaluarea despăgubirii în cazul lipsurilor sau degradărilor de bunuri

Potrivit prevederilor cuprinse în art. 3-7 și 9 din D. nr. 208/1976, în cazul lipsurilor de bunuri, evaluarea pagubei se face adăugîndu-se la suma rezultată din aplicarea art. 3-7 adică la prețul de cost sau de înlocuire al bunului, o sumă reprezentînd folosul de care a fost lipsită unitatea păgubită, dovada acestuia cade în sarcina unității. Dacă suma rezultată din acest calcul, nu acoperă costul bunurilor respective se ia în calcul costul bunurilor, dacă acestea au fost produse în unitatea păgubită, iar dacă bunurile au fost procurate, se iau în calcul toate cheltuielile făcute în acest scop. În cazul degradării sau deteriorării unor bunuri, se ia în considerare totalul cheltuielilor necesitate de repararea acestuia la care se va adăuga o sumă reprezentînd folosul de care a fost lipsită unitatea. Dovada folosului nerealizat cade în sarcina unității. Dacă totalul astfel rezultat nu acoperă costul bunurilor degradate se ia în calcul costul lor (dacă sînt produse proprii) sau se includ toate cheltuielile cu procurarea lor.

Cuantificarea despăgubirilor datorate de părțile responsabile civilmente

În procesele penale în care au fost introduse părți responsabile civilmente o problemă centrală o reprezintă stabilirea cuantumului despăgubirii datorate către partea civilă. În lumina normelor de drept invocate, acest aspect al laturii civile a procesului penal, capătă soluții diferite, în funcție de natura răspunderii stabilită prin lege. Cuantificarea sub forma unei sume legal și exact stabilite a răspunderii patrimoniale a fiecărei părți responsabile civilmente prezintă un interes deosebit pentru partea civilă, deoarece numai astfel hotărîrea ce se va da va putea să se constituie titlu executoriu opozabil și de necontestat.

a) *Cuantificarea despăgubirilor datorate pentru neîndeplinirea atribuțiilor de serviciu.* Astfel cum este cunoscut, prin Legea nr. 22/1969, art. 28, și art. 30 sînt stabilite cazurile în care anumite persoane răspund patrimonial, ca urmare a neîndeplinirii atribuțiilor de serviciu, pentru pagubele produse de gestionari. Dacă suportul legal al răspunderii îl constituie, în toate cazurile, vinovăția, constînd din neîndeplinirea cu intenție sau din neglijență a atribuțiilor de serviciu, modul de determinare a cuantumului despăgubirilor este diferit, în funcție de fapta culpabilă, de perioada în care a fost comisă și de prevederile legii. Într-o primă ipoteză — în care răspunderea este solidară, integrală sau în limita valorii neacoperite de gestionar — se impune, ca valoarea despăgubirii să fie stabilită în funcție de legătura cauză dintre fapta culpabilă a părții responsabile civilmente și paguba cauzată de gestionar. Cu alte cuvinte, nu au nici o relevanță even-

tualele beneficii personale ale persoanelor respective, ci, determinante sînt urmările directe ale faptelor comise. Astfel, dacă un revizor de gestiune stabilește necorespunzător situația de gestiune sau omite să facă unele verificări încrucișate cu alte gestiuni, cu care gestionarul supus controlului a făcut transferuri de mărfuri, este necesar să se determine pe lingă valoarea totală a pagubei produsă de gestionar, și perioadele în care s-a produs paguba. Ca urmare, în situația în care în perioada generală în care gestionarul și-a desfășurat activitatea infracțională au fost efectuate mai multe verificări gestionare, fiecare revizor de gestiune va răspunde, în virtutea art. 30, lit. e, din Legea nr. 22/1969, numai pentru acea parte din pagubă care a fost produsă de gestionar în perioada imediat următoare verificării, pînă la o nouă verificare de către un alt revizor de gestiune. Această concluzie se întemeiază pe ideea că în situația în care la data controlului efectuat, revizorul de gestiune și-ar fi îndeplinit atribuțiile de serviciu, ar fi descoperit lipsa în gestiune și astfel s-ar fi oprit activitatea infracțională a gestionarului. Deci între neîndeplinirea atribuțiilor de serviciu și paguba produsă ulterior controlului există o legătură cauzală directă. Dacă cel de-al doilea revizor, la rîndul lui, nu-și îndeplinește atribuțiile de serviciu, iar ca urmare, activitatea infracțională a gestionarului a continuat, acesta va fi obligat la despăgubiri, ca parte responsabilă civilmente, numai pentru paguba creată de inculpat după data controlului efectuat de el. Tot astfel, în situația în care infracțiunea săvîrșită de gestionar a fost facilitată prin acordarea în mod formal a vizelor de control financiar preventiv, pentru cuantificarea despăgubirii datorate de partea responsabilă civilmente, respectiv persoana care a acordat viza, este necesar să se stabilească legătura cauzală între faptul ilicit săvîrșit de către aceasta și efectul produs; paguba produsă de inculpat, nu la modul general, ci urmare directă a vizei formal acordate; cu alte cuvinte, este necesar să se stabilească subiectul răspunderii civile, fapta culpabilă și urmarea acesteia, respectiv cît anume din paguba totală s-a produs ca urmare directă a acțiunii sau inacțiunii culpabile săvîrșită de partea responsabilă civilmente. Cuantificarea despăgubirilor datorate prezintă importanță, în special, în cazurile în care prin decizia organului de conducere a întreprinderii s-a delegat atribuția de control financiar preventiv mai multor persoane; în acest caz, departajarea faptelor ilicite și consecințele lor se impune să se facă pe fiecare persoană în parte, care devin, individual, părți responsabile civilmente pentru o anumită sumă din paguba totală provocată de inculpat. În ipoteza prevăzută de art. 30, lit. a, din Legea nr. 22/1969, cînd o persoană, încălcîndu-și atribuțiile de serviciu, încadrează pe o altă persoană „într-o funcție de gestionar sau din subordinea gestionarului”, fără a cere avizul acestuia, cuantumului despăgubirilor la care va fi obligat, în calitate de parte responsabilă civilmente va fi egal cu paguba produsă de inculpatul încadrat cu nerespectarea prevederilor legale, respectiv fără avizul prevăzută de art. 7, din legea menționată. Dacă însă vinovăția persoanei cu competența necesară constă în neluarea sau luarea cu întârziere a măsurilor necesare pentru înlocuirea gestionarului sau a persoanelor aflate în subordinea sa, deși a fost avertizat în scris și motivat că nu-și îndeplinesc atribuțiile în mod corespunzător, în situația în care această persoană produce o pagubă prin săvîrșirea unei infracțiuni, partea responsabilă civilmente va răspunde numai de paguba care a fost produsă după data sesizării sale în scris și „motivată”. Soluția este aceeași și în situația în care vinovăția părții responsabile civilmente constă în „neefectuarea inventarierilor la termenele și în condițiile legii, în situația în care prin aceasta a contribuit la cauzarea pagubei”; cuantumului despăgubirilor datorate se stabilește numai pentru acea parte din pagubă care a fost provocată de gestionarul inculpat după data la care trebuia să se facă inventarul sau cînd acesta s-a făcut fără să fi fost respectate reglementările privind efectuarea lui;

evident, la stabilirea cuantumului despăgubirilor nu vor fi luate în considerare pagubele produse după următorul inventar, care deși făcut în termen, a fost efectuat de către o altă persoană, tot fără respectarea reglementărilor în materie. În cazul în care vinovăția părții responsabile civilmente constă în numirea în funcție de gestionar a unei persoane care nu îndeplinește condițiile legale privind ocuparea unei astfel de funcții (art. 28, alin. 1 din Legea nr. 22/1969) cuantumul despăgubirii datorate se determină, potrivit următoarelor ipoteze: dacă cei ce se fac vinovați de neîndeplinirea atribuțiilor de serviciu, privind verificarea îndeplinirii condițiilor de trecere în funcție gestionară au activat în întreprindere în toată perioada în care gestionarul a produs paguba, răspunderea acestora ca părți responsabile civilmente este egală cu paguba, respectiv integrală și solidară; dacă una din părțile responsabile civilmente a încetat să aibă raporturi de muncă cu întreprinderea în timpul perioadei infracționale ea va răspunde numai proporțional cu timpul cât a activat în funcția respectivă, raportat la durata perioadei infracționale; dacă gestionarul săvârșește infracțiunea care a provocat paguba în gestiune după prima lună de la numirea în funcție, parte responsabilă civilmente este, în toate cazurile, și conducătorul compartimentului financiar-contabil, deoarece se face vinovat de încălcarea art. 8, din Legea nr. 5/1970; acest text prevede că controlul ierarhic operativ-curent se exercită cel puțin o dată pe lună asupra activităților prevăzute în tabelul anexă la lege; ori, la pct. 5 din tabel este prevăzută obligația conducătorului compartimentului financiar-contabil de a controla „îndeplinirea condițiilor legale privind angajarea gestionarilor”. b) *Cuantificarea despăgubirilor datorate de terțe persoane.* Din această categorie de părți responsabile civilmente considerăm necesar să ne oprim asupra acelor persoane care au dobândit bunuri de la gestionarul inculpat. Textul de lege prevede că acestea răspund în limita bunurilor achiziționate. Așa fiind, este necesar ca în cursul procesului penal, partea civilă să facă dovada valorii exacte a acestor bunuri — dacă nu s-a făcut în cadrul urmăririi penale —, de regulă, probele fiind prețul cu amănuntul a bunurilor respective sau, în mod excepțional, expertize tehnice de evaluare a acestora. Dacă partea responsabilă civilmente a fost introdusă în proces ca urmare a faptului că a gospodărit împreună cu gestionarul-inculpat și a avut foloase materiale de pe urma infracțiunii săvârșite de către acesta, este necesar să se stabilească cu exactitate valoarea acestor foloase, textul de lege plafonând răspunderea lor la nivelul foloaselor realizate. c) *Cuantificarea despăgubirilor datorate de comitenți-persoane juridice.* În materia de care o analizăm, unitățile economice pot să fie introduse în procese penale, ca părți responsabile civilmente, în cazurile în care, mai mulți gestionari încadrați în întreprinderi diferite săvârșesc prin acte infracționale pagube în patrimoniul uneia din întreprinderi, care are calitatea de parte civilă.

Practica judecătorească și Tribunalul Suprem a decis că în asemenea cazuri se impune a se stabili gradul de participare a fiecărui gestionar la producerea pagubei în gestiunea părții civile și, în raport de vinovăția fiecăruia, să se cuantifice partea din paguba totală pe care o are de suportat persoana juridică, parte responsabilă civilmente.

Participarea astfel cu sumele pe care le suportă fiecare întreprindere se înscrie pe linia principiilor fundamentale de autogestiune a unităților economice, care urmează să suporte din bugetul propriu de venituri și cheltuieli numai acele pagube care au fost provocate prin faptele infracționale ale prepușilor lor — gestionari-infracțori.

dr. Al. DETEȘAN
dr. C. JORNESCU

Fișier legislativ—contravenții

CONTRAVENȚIILE LA NORMELE LEGALE DE IGIENĂ ȘI DE PREVENIRE ȘI COMBATERE A BOLILOR LEGATE DE LOCUL DE MUNCA

Reglementare: H.C.M. nr. 2506/1969.

1. **Contravenția:** Nesolicitarea de la organele teritoriale ale Inspectoratului sanitar de stat, a autorizației de funcționare pentru obiectivele economice și social-culturale, cu 15 zile înainte de intrarea în funcțiune a acestora, ori funcționarea fără autorizație sanitară sau în alte condiții decât cele prevăzute în aceasta. **Sanctiunea:** Amendă 500—1 000 lei. (Art. 1).

2. **Contravenția:** Neîndeplinirea de către conducători sau persoanele răspunzătoare din unitățile socialiste și ai atelierelor meșteșugărești, a măsurilor speciale prescrise de organele Inspectoratului sanitar de stat, care au drept scop prevenirea ori combaterea bolilor transmisibile, a intoxicațiilor accidentale de masă, a bolilor profesionale și a intoxicațiilor acute profesionale. **Sanctiunea:** Amendă 1 000—1 500 lei. (Art. 2).

3. **Contravenția:** Nesolicitarea avizului sanitar al organelor Inspectoratului sanitar de stat pentru proiectele privind amplasarea construcțiilor destinate unei activități economice sau social-culturale, cât și pentru proiectele privind executarea, transformarea sau extinderea de construcții și instalații, pentru care nu sînt stabilite norme de igienă sau normative de proiectare. (Art. 3 lit. a). **Sanctiunea:** Amendă — 1 500—3 000 lei. (Art. 3).

4. **Contravenția:** Nerespectarea normelor de igienă privind proiectarea construcțiilor și instalațiilor sau nerespectarea prevederilor cu caracter sanitar cuprinse în normotivele de proiectare ori a avizelor sanitare date de organele Inspectoratului sanitar de stat, la proiectarea sau executarea construcțiilor și instalațiilor de orice fel. (Art. 3 lit. b). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 3.

5. **Contravenția:** Nesolicitarea sau nerespectarea avizului organelor Inspectoratului sanitar de stat referitor la folosirea în procesele tehnologice de orice fel a unor substanțe sau tehnologii care pot fi vătămătoare sănătății omului. (Art. 3 lit. c). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 3.

6. **Contravenția:** Nerespectarea prevederilor cu caracter sanitar stabilite în normele interne departamentale privind produsele alimentare și obiectele, materialele ori substanțele care pot fi vătămătoare sănătății omului, prin natura sau prin modul lor de utilizare. (Art. 3 lit. d). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 3.

7. **Contravenția:** Neaplicarea măsurilor corespunzătoare de prevenire a intoxicațiilor accidentale, a contaminării produselor agroalimentare consumabile, bazinelor naturale de apă sau atmosferei din zonele populate, prin substanțe chimice folosite în combaterea dăunătorilor. (Art. 3 lit. e). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 3.

8. **Contravenția:** Neremedierea deficiențelor tehnice sau neîntreținerea salubrității hidranților, cișmelelor, fntinilor, puțurilor, captărilor de izvoare, precum și a vecinătăților acestora, de către cei care le exploatează sau le folosesc. **Sanctiunea:** Amendă 250—500 lei (Art. 4).

9. **Contravenția:** Neîntocmirea regulamentului de exploatare și întreținere a fiecărei instalații centrale de alimentare cu apă potabilă, avizat de organele teritoriale ale Inspectoratului sanitar de stat sau nerespectarea prevederilor cu caracter sanitar stabilite prin acest regulament. (Art. 5 lit. a). **Sanctiunea:** Amendă 500—1 000 lei. (Art. 5).

10. **Contravenția:** Clorizarea defectuoasă a apei ce se distribuie printr-o rețea publică de apă potabilă — acolo unde sistemul de alimentare este prevăzut cu instalații de dezinfecție cu clor — exprimată printr-un deficit de clor (sub 0,05 mg/l) determinat la ultima ramificație a rețelei de distribuție. (Art. 5 lit. b). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 9.

11. **Contravenția:** Neasigurarea, în mod permanent, a apei potabile pînă la ultimul nivel al clădirilor înzestrate

cu hidrofoare, de către organizația socialistă care administrează clădirea. (Art. 5 lit. c). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 9.

12. Contravenția: Neasigurarea de către conducătorii colectivităților de orice fel (de muncă, școlare, tabere, nave și altele asemenea) a apei potabile pentru nevoile persoanelor din aceste colectivități sau transportul ori distribuția apei de băut în condiții neigienice. (Art. 6 lit. a) **Sanctiunea:** Amendă 1 000—1 500 lei. (Art. 6).

13. Contravenția: Nefectuarea controlului potabilității apei în condițiile stabilite de organele Inspectoratului sanitar de stat, de către organizațiile care exploatează instalații centrale de alimentare cu apă potabilă și care dispun de laboratoare proprii de control. (Art. 6 lit. b). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 12.

14. Contravenția: Darea în consum public, drept apă pentru băut, a apei care nu corespunde condițiilor de potabilitate prevăzute de standardul de stat în vigoare. (Art. 7 lit. a). **Sanctiunea:** Amendă 1 500—3 000 lei. (Art. 7).

15. Contravenția: Neasigurarea măsurilor de protecție sanitară a surselor de apă potabilă, a instalațiilor de captare și de tratare a apei, a aducțiunilor și rezervoarelor, precum și a rețelelor de distribuție, stabilite prin dispozițiile legale. (Art. 7 lit. b). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 14.

16. Contravenția: efectuarea de racorduri între rețeaua de apă potabilă și orice alte rețele de distribuție a apei cu caracter nepotabil. (Art. 7 lit. c). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 14.

17. Contravenția: Îndepărtarea de către organizații economice, întreprinderi și instituții, alte colectivități de orice fel, cit și de către persoane fizice, a apelor uzate fecaloïd-menajere, sau industriale, a vidanjului, a reziduurilor solide menajere, industriale, de grajd, de stradă, ori a cadavrelor de animale, pe alte locuri decît cele anume stabilite și amenajate de organele în drept ale consiliilor populare. (Art. 8 lit. a). **Sanctiunea:** Amendă 500—1 000 lei. (Art. 8).

18. Contravenția: Neînregistrarea unităților în care se desfășoară o activitate economică sau social-culturală, precum și a clădirilor folosite ca locuință, de către organizațiile socialiste care le dețin, cu closete de tipul celor stabilite prin normele de proiectare în vigoare, precum și cu recipiente pentru colectarea gunoïului menajer, în număr corespunzător, confecționate și folosite astfel încît să nu permită accesul rozătoarelor și muștelor în interior și să nu insalubritizeze locul unde sint plasate. (Art. 8 lit. b). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 17.

19. Contravenția: Nerealizarea de către serviciile sau întreprinderile de salubritate a măsurilor permanente de întreținere igienică și dezinfectare a vehiculelor și utilajelor de salubritate, ori a măsurilor de prelucrare sanitară a gunoaielor depozitate, stabilite de organele teritoriale ale Inspectoratului sanitar de stat. (Art. 8 lit. c). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 17.

20. Contravenția: Utilizarea reziduurilor fecaloïde la fertilizarea terenurilor agricole, atunci cînd pe aceste terenuri se cultivă fructe sau legume care se consumă în stare crudă. (Art. 9 lit. a). **Sanctiunea:** Amendă 1 000—1 500 lei. (Art. 9).

21. Contravenția: Neîndeplinirea de către serviciile sau întreprinderea de salubritate, a programului și regimului stabilite de comitetul executiv al consiliului popular și avizate de organele teritoriale ale Inspectoratului sanitar de stat, pentru întreținerea salubrității străzilor, parcurilor, piețelor și pentru ridicarea cu regularitate a gunoaielor menajere și de stradă. (Art. 9 lit. b). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 20.

22. Contravenția: Funcționarea necorespunzătoare a instalațiilor de epurare și neutralizare a apelor uzate fecaloïd-menajere sau industriale, astfel încît să provoace impurificarea atmosferei ori a solului din localități, a surselor sau instalațiilor de alimentare cu apă potabilă. (Art. 10 lit. a). **Sanctiunea:** Amendă 1 500—3 000 lei. (Art. 10).

23. Contravenția: Nesolicitarea avizului sanitar al organelor teritoriale ale Inspectoratului sanitar de stat la

stabilirea amplasamentului și la amenajarea de rampe, locuri sau instalații de depozitare, prelucrare sau neutralizare a reziduurilor solide menajere, industriale, de stradă ori vidanjului și a cadavrelor de animale. (Art. 10 lit. b). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 22.

24. Contravenția: Nesolicitarea avizului sanitar al organelor teritoriale ale Inspectoratului sanitar de stat la înființarea sau extinderea de cimitire umane ori schimbarea destinației terenurilor folosite în acest scop. (Art. 10 lit. c). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 22.

25. Contravenția: Impurificarea cu funingine, fum sau gaze toxice a atmosferei zonelor protejate — ca urmare a utilizării de instalații defecte pentru arderea combustibililor sau a exploatării neraționale a instalațiilor de incinerare. (Art. 11 lit. a). **Sanctiunea:** Amendă 1 000—1 500 lei. (art. 11).

26. Contravenția: Neaplicarea măsurilor corespunzătoare pentru prevenirea emanării de mirosuri respingătoare în zonele protejate, rezultate din depozitarea sau prelucrarea de materiale care produc asemenea mirosuri. (Art. 11 lit. b). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 25.

27. Contravenția: Producerea în mod repetat, de către unitățile industriale a zgomotelor care depășesc limitele maxime stabilite prin dispozițiile legale pentru zonele protejate. (Art. 11 lit. c). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 25.

28. Contravenția: Scoaterea din funcțiune a instalațiilor de rafinare ori neutralizare a pulberilor, aerosolilor sau gazelor toxice rezultate din activitatea unităților industriale, sau folosirea acestor instalații la un grad de eficiență necorespunzător caracteristicilor lor tehnice, în cazul cînd concentrația nocivităților eliminate depășește limitele maxime stabilite prin dispozițiile legale pentru atmosfera zonelor protejate. **Sanctiunea:** Amendă 1 500—3 000 lei. (Art. 12).

29. Contravenția: Neîntreținerea în stare de funcționare a anexelor sanitare (spălătoare, dușuri, closete, băi, vestiare și altele asemenea), prevăzute prin construcție, nefuncționarea normală a instalațiilor acestor anexe (apă curentă, canalizare, încălzire, ventilație, obiecte sanitare și altele asemenea), nedotarea lor cu materiale de igienă necesare (săpun, ștergare, hîrtie igienică, dezinfectante, dezodorizante și altele asemenea) sau neîntreținerea curățeniei permanente în aceste anexe. (Art. 13 lit. a). **Sanctiunea:** Amendă 250—500 lei. (Art. 13).

30. Contravenția: Admiterea în dormitoare din șantier, întreprinderi, exploatări agricole și forestiere, cămine, cantonamente, internate, creșe și colectivități de copii și adolescenți, a unui număr mai mare de persoane decît permite capacitatea fixată prin proiectul de construcție — dacă este cazul — sau declarată de către conducătorul unității. (Art. 13 lit. b). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 29.

31. Contravenția: Amenajarea de dormitoare comune cu paturi suprapuse, fără avizul sanitar al organelor teritoriale ale Inspectoratului sanitar de stat. (Art. 13 lit. c). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 29.

32. Contravenția: Neasigurarea lenjeriei complete pentru fiecare pat din dormitoare comune, hoteluri, cabane și alte unități de găzduire publică, sau neprimenirea lenjeriei de pat pentru fiecare persoană nou găzduită. (Art. 13 lit. d). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 29.

33. Contravenția: Neafișarea, la loc vizibil, a măsurilor de igienă ce trebuie respectate de cei ce folosesc bazinele de înot sau lipsa de supraveghere a respectării acestor măsuri de către responsabilul bazinului de înot. (Art. 13 lit. e). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 29.

34. Contravenția: Neîntreținerea stării de curățenie în incinta unităților, în clădirile sau construcțiile anexe ale acestora, precum și a mijloacelor de transport în comun. (Art. 14 lit. a). **Sanctiunea:** Amendă 500—1 000 lei. (Art. 14).

35. Contravenția: Neaplicarea măsurilor curente de dezinfectie, dezinsecție sau deratizare, după caz, în incintele, clădirile și anexele sanitare ale unităților de orice fel, în closetele publice, la instalațiile tehnologice utilizate în sectorul alimentar, la instalațiile centrale de aprovizionare cu apă potabilă, în unități balneare și de servire a populației, precum și la mijloacele de transport în comun. (Art. 14 lit. b). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 34.

36. Contravenția : Nefolosirea instalațiilor de dezinfecție a apei din dotarea bazinelor de înot, neprimenirea integrală a apei din acestea la un interval de cel mult 5 zile sau neefectuarea curățeniei totale și a dezinfecției bazinelor de înot la intervale de cel mult 30 de zile. (Art. 14 lit. c). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 34.

37. Contravenția : Utilizarea apei nepotabile la alimentarea bazinelor de înot, precum și a băilor, dușurilor, chiuvetelor, spălătoarelor, din unitățile de orice fel și din mijloacele de transport în comun. **Sanctiunea :** Amendă 1 000—1 500 lei. (Art. 15).

38. Contravenția : Manipularea, depozitarea, transportul, expunerea sau vânzarea materiilor prime alimentare, a semipreparatelor sau a produselor alimentare în condiții neigienice, care să creeze posibilitatea alterării, impurificării sau degradării produselor. (Art. 16 lit. a). **Sanctiunea :** Amendă 250—500 lei. (Art. 16).

39. Contravenția : Nefectuarea în unitățile din sectorul alimentar a curățeniei permanente a utilajelor, mobilierului și a locurilor de muncă sau neaplicarea măsurilor de întreținere igienică a instalațiilor și utilajelor, stabilite pentru locurile de muncă respective. (Art. 16 lit. b). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 38.

40. Contravenția : Încărcarea sau descărcarea alimentelor neambalate sau conținute în ambalaje descoperite, de către persoane care nu întrunesc condițiile de sănătate prevăzute la art. 33 lit. a (v. poz. 93 n.n.) din hotărâre. (Art. 16 lit. c). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 38.

41. Contravenția : Așezarea, chiar provizorie, direct pe trotuar, în curți sau pe pardoseala încăperilor, a gheții artificiale, precum și a navetelor și tăvilor folosite la transportul produselor de panificație și de cofetărie, a cărnii, preparatelor din carne și a semipreparatelor culinare. (Art. 16 lit. d). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 38.

42. Contravenția : Păstrarea alimentelor, cu excepția peștelui, în contact direct cu gheața naturală ori artificială sau cu apa rezultată din topirea gheții, ori servirea băuturilor, fructelor și legumelor răcite prin contact direct cu gheața naturală sau artificială, cu excepția cuburilor de gheață preparate în conglomerate, din apă potabilă. (Art. 16 lit. e). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 38.

43. Contravenția : Nerespectarea de către conducătorul cantinei sau al bucătăriei de colectivitate, a obligațiilor de a păstra timp de 36 de ore, la rece, în recipiente curate, acoperite și etichetate, câte o probă din fiecare fel de mâncare servit. (Art. 16 lit. f). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 38.

44. Contravenția : Nerespectarea de către conducătorii cantinelor sau ale bucătăriilor de colectivități, normelor referitoare la întocmirea meniurilor și prepararea hranei, în limitele alocațiilor acordate. (Art. 16 lit. g). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 38.

45. Contravenția : Neaplicarea regulilor de igienă la servirea consumatorilor, în unitățile de alimentație publică și colectivă sau la vânzare a alimentelor. (Art. 16 lit. h). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 38.

46. Contravenția : Efectuarea transportului de alimente în vehicule sau ambalaje de transport care nu pot asigura alimentelor următoarele condiții : — menținerea nemodificată a calității lor ; — protecția contra prafului, ploii, insectelor, precum și împotriva oricărei posibilități de murdărire sau contaminare, atât în timpul transportului, cât și la încărcarea și descărcarea produselor ; — protecția contra căldurii, în cazul alimentelor alterabile sau al produselor congelate. (Art. 17 lit. a). **Sanctiunea :** Amendă 500—1 000 lei. (Art. 17).

47. Contravenția : Expunerea spre vânzare sau vânzarea în ambalaje degradate a produselor alimentare preambalate, a conservelor sterilizate și a preparatelor conservate prin frig. (Art. 17 lit. b). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 46.

48. Contravenția : Neinstruirea personalului oricărei unități din sectorul alimentar cu privire la obligațiile ce îi revin în respectarea regimului de întreținere igienică a instalațiilor și utilajelor folosite la prelucrarea alimentelor și în aplicarea măsurilor de igienă la locurile de muncă respective. (Art. 17 lit. ci). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 46.

49. Contravenția : Neîntreținerea în permanentă stare de

funcționare a instalațiilor frigorifice, a instalațiilor de apă potabilă, apă caldă, de canalizare, de ventilație și iluminat din încăperile de producție, depozitele și anexele unităților din sectorul alimentar. (Art. 17 lit. d). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 46.

50. Contravenția : Folosirea, în laboratoarele și unitățile de alimentație publică sau colectivă, a ouălor de rață la prepararea prăjiturilor, cremelor, înghețatei și a oricăror alte mâncăruri. (Art. 17 lit. e). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 46.

51. Contravenția : Transportul laptelui pasteurizat cu autocisterne sau repasteurizarea laptelui fără avizul Ministerului Sănătății. (Art. 17 lit. f). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 46.

52. Contravenția : Nesolicitarea avizului organelor teritoriale ale Inspectoratului sanitar de stat la stabilirea locului de recoltare a gheții naturale, precum și a condițiilor de depozitare a acesteia, sau recoltarea ori depozitarea gheții în alte condiții decît cele prevăzute în aviz. (Art. 17 lit. g). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 46.

53. Contravenția : Punerea în consum public a produselor alimentare care prezintă semne de : — alterare, mușcătură sau falsificare ; — infestare prin larve sau ouă de paraziți ori urme de rozătoare ; — impurificare cu corpuri străine sau substanțe chimice. (Art. 18 lit. a). **Sanctiunea :** Amendă 1 000—1 500 lei. (Art. 18).

54. Contravenția : Folosirea la prepararea produselor alimentare a unor adjuvanți (coloranți, aromatizanți, conservanți și altele asemenea) sau a altor substanțe chimice neavizate ori interzise de Ministerul Sănătății. (Art. 18 lit. b). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 53.

55. Contravenția : Recondiționarea, fără avizul organelor teritoriale ale Inspectoratului sanitar de stat, a produselor alimentare retrase din consum public ca necorespunzătoare condițiilor stabilite prin standarde de stat sau norme interne departamentale. (Art. 18 lit. c). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 53.

56. Contravenția : Nefectuarea de către întreprinderile de industrie alimentară, dotate cu laboratoare proprii, a controlului respectării normelor de igienă privind materiile prime, produsele finite, procesele tehnologice de prelucrare și regimul sanitar de întreținere a utilajelor. (Art. 18 lit. d). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 53.

57. Contravenția : Neasigurarea de către conducătorul unității de industrie alimentară a funcționării corecte a aparatului de control și înregistrare automată a parametrilor tehnologici, care condiționează salubritatea prelucrării produselor (sterilizare, pasteurizare, congelare și altele asemenea). (Art. 18 lit. e). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 53.

58. Contravenția : Desfacerea sării neiodate, pentru consumul uman, la populația din zona gușogenă a țării. (Art. 18 lit. f). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 53.

59. Contravenția : Neasigurarea în unitățile din sectorul alimentar (producție, prelucrare, depozitare, vânzare și consum) a apei potabile, distribuite în condiții igienice și în cantități corespunzătoare pentru acoperirea nevoilor tehnologice și pentru întreținerea curățeniei utilajelor, mobilierului și dotărilor. **Sanctiunea :** Amendă 1 500—3 000 lei. (Art. 19).

60. Contravenția : Neanunțarea la organele teritoriale ale Inspectoratului sanitar de stat, în primele 24 de ore de la producere, a cazurilor de intoxicații acute profesionale, colective sau mortale, de către personalul medico-sanitar al unităților de orice fel. (Art. 20 lit. a). **Sanctiunea :** Amendă 250—500 lei. (Art. 20).

61. Contravenția : Neanunțarea la organele teritoriale ale Inspectoratului sanitar de stat a cazurilor de boli profesionale depistate de către orice medic. (Art. 20 lit. b). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 60.

62. Contravenția : Depășirea în zona de muncă a limitelor admisibile, stabilite prin normele de protecție a muncii, pentru temperatura aerului, viteza curenților de aer, umiditate, temperatura medie a suprafețelor încălzite și radiațiile calorice, cu excepția cazurilor cînd cerințele sau natura procesului tehnologic impun condiții climatice speciale. (Art. 21 lit. a). **Sanctiunea :** 500—1 000 lei. (Art. 21).

63. Contravenția : Neluarea măsurilor prevăzute în normele de protecție a muncii pentru protejarea personalului care lucrează în aer liber, în condiții meteorologice nefavorabile. (Art. 21 lit. b). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 62.

64. Contravenția : Nerespectarea normelor de protecție a muncii privind condițiile de iluminare a zonelor de muncă. (Art. 21 lit. c.). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 62.

65. Contravenția : Neacordarea materialelor igienico-sanitare stabilite prin normele de protecție a muncii, pentru locurile de muncă ce necesită folosirea de astfel de materiale. (Art. 21 lit. d). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 62.

66. Contravenția : Depășirea concentrațiilor maxime admisibile pentru gaze, vapori și pulberi în atmosfera zonei de muncă, stabilite prin normele de protecție a muncii, neluarea măsurilor necesare pentru prevenirea răspîndirii, în atmosfera zonelor de muncă, a gazelor, vaporilor sau pulberilor ce constituie riscuri de îmbolnăvire profesională ori utilizarea unor substanțe sau procedee tehnologice interzise prin dispoziții legale. (Art. 22 lit. a). **Sanctiunea :** Amendă 1 500—3 000 lei (Art. 22).

67. Contravenția : Nefectuarea controlului permanent al condițiilor de mediu din unitățile sau sectoarele de producție cu condiții deosebite de muncă, de către organizațiile socialiste care exploatează unități dotate cu laboratoare proprii sau alte mijloace tehnice de control, ori neaplicarea măsurilor prevăzute de normele de protecție a muncii pentru prevenirea îmbolnăvirilor profesionale și a intoxicațiilor acute, la astfel de locuri de muncă. (Art. 22 lit. b). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 66.

68. Contravenția : Depășirea limitelor maxime admisibile de contaminare radioactivă a locurilor de muncă, stabilite prin normele de protecție a muncii. (Art. 23 lit. a). **Sanctiunea :** Amendă 1 000—1 500 lei. (Art. 23).

69. Contravenția : Neluarea măsurilor de decontaminare radioactivă a locurilor de muncă, a utilajelor de lucru și a echipamentului de protecție, în unitățile care utilizează surse de radiații ionizante. (Art. 23 lit. b). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 68.

70. Contravenția : Nefectuarea, prin mijloace proprii, a controlului radiometric și radiodozimetric al locurilor de muncă cu expuneri profesionale la radiații, precum și al radioactivității efluenților și al reziduurilor radioactive pe care le elimină unitățile ce dețin sau folosesc surse de radiații ionizante. (Art. 23 lit. c). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 68.

71. Contravenția : Neluarea măsurilor de protejare a personalului care a suferit o supraîncălzire sau o contaminare radioactivă internă, prin diminuarea ori suprimarea expunerii ulterioare, după caz. (Art. 23 lit. d). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 68.

72. Contravenția : Neasigurarea unităților de orice fel, care utilizează surse de radiații ionizante, cu amenajările, dispozitivele, materialele și echipamentul necesare pentru protecția față de radiații a muncitorilor, a populației și a mediului, precum și cu mijloacele necesare controlului iradierii și contaminării radioactive, sau neutilizarea acestor mijloace, potrivit destinației lor. (Art. 24 lit. a). **Sanctiunea :** Amendă 1 500—3 000 lei. (Art. 24).

73. Contravenția : Nerespectarea dispozițiilor legale privind colectarea și îndepărtarea reziduurilor lichide și solide cu conținut de substanță radioactivă sau depozitarea de minereuri radioactive și a sterilului provenit din minele uranifere, în locuri neavizate de organele teritoriale ale Inspectoratului sanitar de stat. (Art. 24 lit. b). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 72.

74. Contravenția : Iradierea sau introducerea de substanțe radioactive în produse alimentare, îngrășăminte pentru agricultură, produse cosmetice, produse farmaceutice sau jucării, fără avizul Ministerului Sănătății. (Art. 24 lit. c). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 72.

75. Contravenția : Refuzul de a se supune la următoarele măsuri stabilite de Ministerul Sănătății în scopul prevenirii și combaterii bolilor transmisibile ; — vaccinările sau revaccinările obligatorii ; — examenele clinice și de laborator necesare depistării bolnavilor de boli transmisibile sau a purtătorilor de germeni patogeni ; — controlul pe-

riodic al purtătorilor de germeni patogeni ; — testarea stării de imunitate ; — tratamentele profilactice instituite în colectivități. **Sanctiunea :** Amendă 100—300 lei. (Art. 25).

76. Contravenția : Neanunțarea la organele sanitare teritoriale, prin orice mijloace, în 24 de ore de la aflare, a oricărui caz, sigur sau bănuit, de boală transmisibilă (inclusiv bolile venerice), de către conducătorii colectivităților de orice fel sau de către orice personal medico-sanitar. (Art. 26 lit. a). **Sanctiunea :** Amendă 250—500 lei. (Art. 26).

77. Contravenția : Refuzul sau sustragerea de la internarea în spital, izolator sau de la izolarea la domiciliu, de către bolnavii suferinzi de boli transmisibile (inclusiv bolile venerice) și pentru care organele sanitare indică astfel de măsuri. (Art. 26 lit. b). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 76).

78. Contravenția : Nerespectarea sau neaplicarea de către personalul unităților medico-sanitare și de asistență socială a măsurilor de prevenire și combatere a bolilor transmisibile, stabilite prin instrucțiunile Ministerului Sănătății. (Art. 26 lit. c). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 76.

79. Contravenția : Eliberarea de către spitale a cadavrelor decedate din cauza unor boli transmisibile, sau eliberarea avizului sanitar de transport al acestor cadavre, de către spital sau de către circumscripția sanitară teritorială, în cazul cînd decesul s-a produs la domiciliu, fără aplicarea măsurilor de prevenire a răspîndirii infecției. (Art. 26 lit. d). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 76.

80. Contravenția : Transportul, în afara localității în care s-a produs decesul, al cadavrelor neîmbălsămate și nedepuse în sicriu impermeabilizat și închis. (Art. 26 lit. e). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 76.

81. Contravenția : Exhumarea cadavrelor înăuntrul termenului de 1 an de la data înmormîntării, iar în următorii 6 ani înăuntrul perioadei de 1 aprilie — 1 noiembrie, în afară de cazul cînd exhumarea s-a încuviințat de procuror ori s-a dispus de instanța de judecată în vederea constatării cauzelor morții. (Art. 26 lit. f). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 76.

82. Contravenția : Transportarea în afara cimitirului a cadavrelor exhumate înainte de împlinirea perioadei de 7 ani de la deces, fără a se fi asigurat depunerea cadavrelor în sicriu impermeabilizat și închis ermetic. (Art. 26 lit. g). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 76.

83. Contravenția : Neinstruirea sau neaplicarea de către personalul medico-sanitar al unităților medicale — cu paturi sau ambulatorii — a măsurilor care să prevină producerea sau răspîndirea de infecții la persoanele care beneficiază de asistență medicală în aceste unități. **Sanctiunea :** Amendă 500—1 000 lei. (Art. 27).

84. Contravenția : Neaplicarea măsurilor de neutralizare a reziduurilor sau a măsurilor curente de dezinsecție, de dezinsecție, deratizare, care au drept scop prevenirea răspîndirii infecțiilor în exterior, de către instituțiile și laboratoarele care lucrează cu produse patologice, serviciile de anatomie patologică ale unităților spitalicești umane sau veterinare, spitalele și secțiile de boli contagioase, sanatoriile, spitalele și dispensarele antituberculoase, unitățile de ecarisaj și de colectare, prelucrare și depozitare a deșeurilor de origine animală sau vegetală. **Sanctiunea :** Amendă 1 000—1 500 lei. (Art. 28).

85. Contravenția : Încadrarea oricărei persoane, în orice loc de muncă, fără ca în prealabil să fi fost supusă controlului medical din care să rezulte că persoana examinată este aptă pentru a fi încadrată la locul de muncă respectiv. (Art. 29 lit. a). **Sanctiunea :** Amendă 250—500 lei. (Art. 29).

86. Contravenția : Neprezentarea încadrărilor la controlul medical periodic, stabilit prin instrucțiunile Ministerului Sănătății și programat de organele sanitare. (Art. 29 lit. b). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 85.

87. Contravenția : Nesolicitarea avizului medical prealabil la schimbarea locului de muncă al unui încadrat, în aceeași organizație socialistă, dacă prin această schimbare se creează un risc pentru sănătatea încadratului. (Art. 29 lit. c). **Sanctiunea :** aceeași ca la poz. 85.

88. Contravenția: Nerespectarea de către organizațiile socialiste a recomandărilor medicale referitoare la locul și regimul de muncă al încadraților, rezultate în urma controlului medical la încadrare și a celui pieriodic. **Sanctiunea:** Amendă 500—1 000 lei. (Art. 30).

89. Contravenția: Nefectuarea de către persoanele din locurile de muncă prevăzute în acest capitol (n.n. este vorba de Cap. IX. Contravenții la normele de igienă privind persoanele care lucrează în sectorul alimentară, la exploatarea surselor și instalațiilor de prelucrare și înmagazinare a apei potabile, în creșe, grădinițe, școli și alte instituții de copii) a controalelor medicale periodice stabilite prin instrucțiunile Ministerului Sănătății pentru aceste categorii de persoane și programate de organele sanitare teritoriale. (Art. 31 lit. a). **Sanctiunea:** Amendă 100—300 lei. (Art. 31).

90. Contravenția: Neprezentarea sau absentarea repetată a încadraților din locurile de muncă prevăzute în acest capitol (n.n.: vezi poz. 89) la cursurile de instruire sanitară programate de organele sanitare teritoriale, potrivit instrucțiunilor Ministerului Sănătății. (Art. 31 lit. b). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 89.

91. Contravenția: Nerespectarea de către încadrații din locurile de muncă prevăzute în acest capitol (n.n.: vezi poz. 89) a obligației de a îmbrăca — la intrarea în lucru — echipamentul de protecție sanitară complet și curat, de a nu folosi acest echipament la alte munci ori în alte locuri în afara celor pentru care a fost acordat, sau de a aplica în permanență regulile de igienă individuală. (Art. 32 lit. a). **Sanctiunea:** Amendă 250—500 lei. (Art. 32).

92. Contravenția: Nerespectarea de către persoanele particulare care prepară sau pun în consum public alimente a obligației de a purta bonetă, halat și șorț de culoare albă și în stare curată, de a respecta regulile de igienă individuală și de a purta asupra lor dovada examinărilor medicale profilactice, efectuate la zi, stabilite prin instrucțiunile Ministerului Sănătății. (Art. 32 lit. b). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 91.

93. Contravenția: Încadrarea oricărei persoane în locurile de muncă prevăzute în acest capitol (n.n.: vezi poz. 89), fără efectuarea controlului medical prealabil, stabilit pentru aceste locuri de muncă prin instrucțiunile Ministerului Sănătății, care să ateste că cel examinat nu prezintă un risc de îmbolnăvire a populației. (Art. 33 lit. a). **Sanctiunea:** Amendă 500—1 000 lei. (Art. 33).

94. Contravenția: Menținerea unei persoane într-unul din locurile de muncă prevăzute în acest capitol (n.n. vezi poz. 89), pentru care organele sanitare teritoriale au stabilit o contraindicație epidemiologică, temporară sau permanentă, potrivit instrucțiunilor Ministerului Sănătății. (Art. 33 lit. b). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 93.

95. Contravenția: Neasigurarea pentru persoanele care lucrează în locurile de muncă prevăzute în acest capitol (n.n.: vezi poz. 89) a echipamentului de protecție sanitară stabilit pentru locul de muncă respectiv de către Ministerul Sănătății sau a uniformelor speciale aprobate de ministerul sau organul central căruia îi este subordonată unitatea, precum și admiterea la locurile de muncă a acestor persoane fără echipamentul acordat sau cu echipamentul murdar ori degradat. (Art. 33 lit. c). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 93.

96. Contravenția: Utilizarea personalului de întreținere a curățeniei din anexe sanitare și din curți la manipularea alimentelor ori la întreținerea curățeniei utilajelor sau încăperilor de prelucrare sau depozitare a alimentelor. (Art. 33 lit. d). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 93.

97. Contravenția: Utilizarea și întreținerea curățeniei din afara sălilor de producție, din anexele sanitare, din curți, și altele asemenea, a încadraților care lucrează în procesele tehnologice de producție alimentară, la prelucrarea sau manipularea alimentelor. (Art. 33 lit. e). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 93.

Prevederi specifice

1. Contravențiile la aceste norme se constată de: — inspectorii sanitari de stat; — medicii igienisti și epidemiologi; — medicii dispensarelor de circumscripție, de între-

prindere și de instituție; — asistenții medicali de igienă și felcerii igienisti din inspectoratele sanitare de stat, policlinicile teritoriale și din dispensarele de circumscripție, de întreprindere și de instituție. (Art. 34).

2. Contravențiile stabilite la art. 25 (n.n.: poz. 75) și art. 26 lit. b (n.n.: poz. 77) se constată și de către medicii fiziologi din spitalele, sanatoriile și dispensarele antituberculoase, iar contravențiile stabilite la art. 25 și art. 26 lit. a și b (n.n.: poz. 75, 76 și 77) se constată și de către medicii venologi din spitalele, secțiile și serviciile ambulatorii antiveneriene. (Art. 35).

3. Personalul medico-sanitar încadrat în funcții asimilate cu cele stabilite la art. 34 și 35 (n.n.: vezi poz. 1 și 2 de mai sus), din direcțiile, serviciile și unitățile medicale ale ministerelor și altor organe centrale cu rețea medicală proprie, constată contravențiile numai în cadrul unităților subordonate acestor ministere sau organe centrale. (Art. 36).

4. Contravențiile stabilite la art. 4 (n.n.: poz. 8), art. 8 lit. a și b (poz. 17—18), art. 9 lit. b (poz. 21), art. 10, lit. a (poz. 22), art. 11 lit. a și b (poz. 25—26), art. 13 lit. a (poz. 29), art. 14 lit. a (poz. 34), art. 16 lit. a, d și h (poz. 38, 41 și 45), art. 17 lit. a (poz. 46), art. 18 lit. a (poz. 53), art. 26 lit. a, b, e, f și g (poz. 76, 77, 80, 81 și 82) și art. 28 (poz. 84) se constată de către primari. (Art. 37).

5. Contravențiile stabilite la art. 4 (n.n.: poz. 8), art. 8 lit. a (poz. 17), art. 16 lit. a și d (poz. 38, 41), art. 17 lit. a (poz. 46), art. 18 lit. a (poz. 53), art. 26 lit. e și g (poz. 80 și 82) se constată și de către ofițerii și subofițerii de miliție. (Art. 38).

6. Contravențiile săvârșite la locul de muncă de încadrații în muncă sau membrii organizațiilor cooperatiste, se constată și de șefii de servicii sau secții ori asimilații acestora, anume împuterniciții de conducătorul organizației respective, dacă ele au fost săvârșite de personalul în subordine. (Art. 39).

7. Contravențiile stabilite la art. 3 lit. c (n.n.: poz. 5), art. 13 lit. a (poz. 29), art. 14 lit. a (poz. 34), art. 21, 22, 23 (poz. 61—71) și art. 24 lit. a (poz. 72) se constată și de către inspectorii de stat pentru protecția muncii. (Art. 40).

8. Contravențiile stabilite la art. 13 lit. a (n.n.: poz. 29), art. 14 lit. a (poz. 34), art. 16 lit. a, c, d, e și h (poz. 38, 40, 41, 42 și 45), art. 17 lit. a și b (poz. 46—47), art. 18 lit. a (poz. 53), art. 32 (poz. 91—92) și art. 33 lit. c (poz. 95) se constată și de către inspectorii comerciali de stat. (Art. 41).

9. Sînt supuse confiscării produsele alimentare care fac obiectul contravențiilor prevăzute la art. 18 lit. a (n.n.: poz. 53). (Art. 49).

10. Contravențiilor la aceste norme le sînt aplicabile dispozițiile Legii nr. 32/1968. (Art. 50).

N. TRIFAN

Agenda consiliilor populare

Cu privire la impozitul pe clădiri și pe terenuri

Impozitele și taxele locale constituie un mijloc de participare a cetățenilor, a unităților socialiste și a altor persoane juridice la autogestivitatea și autofinanțarea localităților, la formarea fondurilor bănești necesare finanțării obiectivelor și acțiunilor prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială.

În vederea perfecționării cadrului juridic privind stabilirea și încasarea impozitelor și taxelor locale, care să contribuie la întărirea autogestivității economico-financiare și autofinanțării municipiilor, orașelor și comunelor, s-a adoptat Legea nr. 25/1981 privind impozitele și taxele locale.

Potrivit acesteia, fondurile bănești constituite din impozite și taxe locale se utilizează pentru realizarea unor obiective și acțiuni de care cetățenii și unitățile socialiste beneficiază în mod direct și anume: a) creșterea gradului de dotare edilitar-gospodărească a tuturor localităților; b) extinderea și modernizarea drumurilor; c) sporirea numărului de locuințe; d) creșterea numărului de locuri în creșe și grădinițe; e) dezvoltarea rețelei de învățământ, sănătate, cultură și artă.

Impozitele care se plătesc de unitățile socialiste de stat și cooperatiste, precum și de persoanele fizice sînt următoarele: a) impozitul pe clădiri; b) impozitul pe terenuri din municipii și orașe; c) taxe asupra mijloacelor de transport; d) taxe pentru folosirea locurilor publice de desfacere; e) taxe pentru eliberarea autorizațiilor în domeniul construcțiilor; f) taxe pentru folosirea mijloacelor de publicitate, afișaj și reclame; g) taxa pentru șederea în stațiuni balneoclimatice; h) taxa pentru vizitarea muzeelor, caselor memoriale, monumentelor istorice de arhitectură și arheologice; i) taxe pentru deținerea de clini.

Sînt supuse impozitului pe clădiri, indiferent de locul unde sînt situate și de destinația acestora, clădirile proprietatea persoanelor fizice și a persoanelor juridice altele decît unitățile socialiste, precum și clădirile proprietate de stat aflate în administrarea unităților economice de stat, clădirile în folosință, sau după caz, în proprietatea organizațiilor cooperatiste și a celorlalte organizații obștești, cu excepția celor prevăzute de lege.

Cotele de impozit pe clădiri se stabilesc în mod diferențiat în funcție de destinația clădirilor, locul unde acestea sînt situate și de categoria plătitorilor — unități socialiste, persoane fizice, persoane juridice, altele decît unitățile socialiste.

Impozitul pe clădirile aparținînd unităților economice de stat cooperatiste și celorlalte organizații obștești, se determină prin aplicarea cotelor de impozit de 1,50; 0,75 sau 0,50% la valoarea de inventar a clădirilor supuse plății acestui impozit.

Impozitul pe clădirile proprietatea persoanelor fizice se calculează prin aplicarea unor cote de impozit asupra valorii de asigurare prin efectul legii de 1; 1,50 sau 0,75%, astfel:

a) Pentru o clădire compusă din trei camere cu o valoare de asigurare de 45.000 lei și construcții anexe gospodărești separate de corpul clădirii cu o valoare de asigurare de 15.000 lei proprietatea personală a unui pensionar care are familia formată de 3 persoane, ce realizează și venituri din desfășurarea unei activități pe cont propriu, impozitul se calculează după cum urmează: la valoarea de asigurare a clădirii de 45.000 lei se adaugă valoarea de asigurare a anexelor gospodărești de 15.000 lei, obținîndu-se în felul acesta valoarea totală de asigurare de 60.000 lei la care se aplică cota de impozit de 1%, obținîndu-se astfel impozitul anual de plată de 600 lei.

b) În cazul modificărilor ce apar în cursul anului, privind schimbarea categoriei (persoane încadrate în muncă, mici meșteșugari, liberi profesioniști etc.) din care fac parte cei cărora le aparțin clădirile proprietate personală situate în municipii, orașe, precum și în localități componente acestora, impozitul se recalculează prin aplicarea noii cote de impozit de 1,00% sau 1,50%, după caz, începînd cu trimestrul următor celui în care s-a produs schimbarea respectivă. Astfel, un mic meșteșugar care pînă la 31 mai a desfășurat o activitate pe cont propriu, iar de la 1 iunie s-a încadrat în muncă la o unitate socialistă va plăti impozitul pe clădiri pentru locuința proprietate personală cu o valoare de asigurare de 50.000 lei după cum urmează:

— pentru perioada 1 ianuarie — 30 iunie se reaplică cota de 1,50% calculată la valoarea de asigurare de 50.000

lei $\frac{50\,000 \text{ lei} \times 1,50}{100} : 4 \times 2$ rezultînd, astfel un impozit de

375 lei;

— pentru perioada 1 iulie — 31 decembrie impozitul va fi de 250 lei și rezultă din aplicarea cotei de impozit de

1% la aceeași valoare de asigurare $\frac{50\,000 \text{ lei} \times 1,00 : 4}{100}$

$\times 2$. Impozitul anual în acest caz va fi de 625 lei (375 lei + 250 lei).

În cazul locuințelor proprietate personală, situate în mediul urban pentru camerele care depășesc numărul membrilor de familie și se încadrează în Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietar și chiriași, se aplică cote de impozit majorate de 1,30 sau 2%, după cum urmează: pentru un apartament cu 4 camere și cu o valoare de asigurare de 80.000 lei, proprietatea personală a unei persoane încadrate în muncă cu o familie formată din două persoane impozitul anual de plată este de 920 lei determinat astfel: valoarea de asigurare de 80.000 lei se împarte la cele 4 camere și se obține valoarea de 20.000 lei pentru o cameră. La valoarea de asigurare de 40.000 lei (20.000 lei $\times 2$) aferente celor două camere corespunzătoare numărului membrilor de familie se aplică cota de 1% și se obține un impozit de 400 lei. Pentru valoarea de asigurare de 40.000 lei ce revine celor 2 camere care depășesc numărul membrilor de familie, se aplică cota de 1,30% rezultînd un impozit de 520 lei. Prin însumarea impozitului calculat ca mai sus (400 lei + 520 lei) se obține impozitul anual în sumă de 920 lei. În cazul în care cele două camere care depășesc numărul membrilor de familie sînt închiriate, impozitul pe clădiri se calculează cu cota de 1% aplicată la întreaga valoare de asigurare (80.000 lei) și se obține impozitul anual în sumă de 800 lei.

Terenurile proprietatea persoanelor fizice, terenurile proprietate de stat aflate în administrarea unităților economice de stat, terenurile proprietatea organizațiilor cooperatiste, a celorlalte organizații obștești și a persoanelor juridice, altele decît unitățile socialiste, precum și terenurile date în folosință, situate în municipii, orașe și în localitățile componente ale acestora sînt supuse impozitului pe terenuri.

Impozitul se stabilește în sumă fixă pe metru pătrat, diferențiat pe municipii și orașe.

Terenurile situate în localitățile componente cu caracter agricol ale municipiilor și orașelor, stabilite potrivit legii, terenurile situate în satele care aparțin municipiilor și orașelor, precum și terenurile din comunele suburbane, sînt supuse impozitului prevăzute de Legea nr. 2/1977 privind impozitul agricol.

Impozitul pe terenurile situate în orașele care trec în categoria municipiilor sau în comunele care trec în categoria orașelor, se modifică corespunzător noii încadrări a localității.

Neachitarea în termen a impozitelor și taxelor locale atrage după sine aplicarea de majorări de întîrziere de 2% pe fiecare lună sau fracțiune de lună, în cazul persoanelor fizice și persoanelor juridice, altele decît unitățile socialiste și 0,05% pentru fiecare zi de întîrziere în cazul unităților socialiste de stat, cooperatiste și obștești.

Majorarea se calculează de la data cînd impozitele și taxele erau datorate.

Impozitele și taxele locale nestabilite la timp, se datorează, în cazul unităților socialiste de stat, organizațiilor cooperatiste și celorlalte organizații obștești, pe o perioadă anterioară de 18 luni, socotită de la data constatării, iar în cazul persoanelor fizice și persoanelor juridice altele decît unitățile socialiste, pe 2 ani anteriori anului în care se constată această situație.

Florian VĂRZAN

Paza bunurilor

Ocrotirea și apărarea bunurilor proprietate socialistă, asigurarea integrității instalațiilor și utilajelor împotriva sustragerilor, incendiilor, exploziilor și oricărui acte de distrugere sau degradare, apărarea pădurilor, culturilor și recoltelor constituie, așa cum se arată în preambulul Decre-

tului nr. 231/1974 privind paza bunurilor, o îndatorire fundamentală, de înaltă responsabilitate patriotică, a ministerelor, celorlalte organe centrale, comitetelor executive și birourilor executive ale consiliilor populare, unităților socialiste de stat și obștești, a tuturor oamenilor muncii în dubla lor calitate de producători și proprietari ai bunurilor materiale ale societății noastre.

Paza obștească în comune și sate. În conformitate cu reglementările decretului privind paza bunurilor, pentru apărarea avutului obștesc și a bunurilor proprietate personală în comune și sate se organizează paza obștească.

Paza obștească se organizează de către birourile executive ale consiliilor populare comunale, iar în cazul satelor ce aparțin de municipii și orașe, de către comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare ale acestora.

Numărul posturilor de pază se stabilește de adunarea locuitorilor, la propunerea organului local al administrației de stat. Adunarea locuitorilor se poate organiza pe sate, comune sau circumscripții electorale ori grupe ale acestora și este convocată de birou executiv al consiliului popular communal.

În conformitate cu prevederile legii, hotărîrea adunării locuitorilor se ia prin vot deschis, cu majoritatea celor prezenți, dacă aceștia reprezintă cel puțin două treimi din numărul locuitorilor cărora le revine obligația de a presta paza.

La stabilirea posturilor de pază obștească se va ține seama de următoarele elemente: numărul obiectivelor a căror pază nu este asigurată prin alte sisteme de pază; alte elemente determinate de specificul local.

Obligația de a efectua paza obștească se îndeplinește prin prestarea efectivă a pazei. Cu toate acestea, adunarea locuitorilor poate aproba unor persoane să plătească contravaloarea în bani a obligației de a presta paza, sumă de bani ce va fi folosită pentru retribuirea persoanelor care efectuează paza în locul lor.

Sumele stabilite de adunarea locuitorilor drept contribuție pentru acele persoane cărora li s-a aprobat să nu presteze efectiv pază se încasează prin organul financiar al biroului executiv al consiliului popular communal, iar în cazul în care nu sînt achitate în 30 de zile de la data hotărîrii adunării locuitorilor, se urmăresc și se execută pe baza deciziei biroului executiv, care constituie titlu executor.

Paza obștească se execută pe timpul nopții, prin rotație, de către bărbați în vîrstă de 18—65 ani, cunoscuți ca persoane corecte și cu o bună conduită cetățenească, care domiciliază în localitățile unde se organizează asemenea pază.

Se exceptează de la executarea pazei obștești următoarele persoane: cele inapte medical, militarii, alte persoane în cazuri temeinic justificate, cu aprobarea adunării locuitorilor.

Paza se organizează și se efectuează potrivit planului de pază întocmit de unitatea socialistă de stat sau obștească cu avizul de specialitate al organului local al Ministerului de Interne, care este obligatoriu și în situația modificării planului de pază. Prin planul de pază se stabilește: numărul de posturi și amplasarea acestora, efectivul de paznici și alte persoane care concură la pază, amenajările, instalațiile și mijloacele tehnice de pază și alarmare, consemnul posturilor, modul în care se execută controlul accesului și circulației în obiective, legătura și cooperarea cu alte organe cu sarcini de pază și securitate a obiectivelor și bunurilor.

Paza de cîmp. Potrivit prevederilor art. 26 alin. 2 din Decretul nr. 231/1974, conducerile unităților agricole de stat, cooperativei agricole de producție sau ale altor unități socialiste care au în administrare directă sau proprietate terenuri agricole, organizează paza de cîmp și răspund de buna funcționare a acesteia.

Prin paza de cîmp se asigură apărarea culturilor, recoltelor și a altor bunuri aflate pe terenurile agricole, împotriva sustragerilor, incendiilor, distrugerilor, degradărilor și altor cauze care pot produce pagube. Ea se organizează și funcționează potrivit planului de pază întocmit de coopera-

tiva agricolă de producție sau altă unitate socialistă cu terenuri agricole. Pentru asigurarea pazei de cîmp, planul va prevedea și delimitarea terenurilor agricole, a construcțiilor, instalațiilor și a altor bunuri aflate pe aceste terenuri ce urmează a fi păzite.

În afara atribuțiilor comune întregului personal de pază, prevăzute ca atare la art. 42 din decret, paznicii de cîmp au și obligația de a sesiza organelor competente eventualele calamități sau apariția unor dăunători.

Conform art. 39 din Decretul nr. 231/1974 privind paza bunurilor, paznicii CAP și ai altor unități socialiste sînt asimilați, pe timpul executării pazei, funcționarilor care îndeplinesc o funcție ce implică exercițiul autorității de stat; ca atare, fiind funcționar în sensul art. 239 C. pen., paznicul CAP poate fi subiect pasiv al infracțiunii de ultraj. (Trib. Sup. dec. civ. nr. 1346/1979).

În ceea ce privește paza pădurilor, a oricăror terenuri care constituie fond forestier, a vînatului din fondurile de vînațoare și a fondului piscicol aceasta se asigură cu personal silvic și de pază a fondurilor de vînațoare și piscicole, anume desemnat de către conducerile unităților socialiste care au în administrare directă sau în folosință aceste fonduri.

Astfel, paza pădurilor comunale se asigură de birourile executive ale consiliilor populare comunale prin pădurarii comunali. Încadrarea acestora se face cu avizul ocolului silvic și al organelor locale de miliție.

Personalul silvic încadrat de birourile executive ale consiliilor populare are îndatoririle prevăzute în regulamentul de pază și protecție a pădurilor, emis de Ministerul Silviculturii, în temeiul Codului silvic.

Ei fac parte din categoria personalului muncitor din silvicultură, iar obligațiile privind paza pădurilor în raport cu îndatoririle de serviciu, fac parte din complexul de obligații izvorite din conținutul contractului individual de muncă.

Ca și în celelalte cazuri, și în cazul pădurarilor comunali se aplică dispozițiile legii, potrivit cărora sînt asimilați pe timpul executării pazei, funcționarilor care îndeplinesc o funcție ce implică exercițiul activității de stat.

Dispoziții comune sistemelor de pază.

Potrivit art. 37 din D. nr. 231/1974 poate fi paznic cel care îndeplinește următoarele condiții: a) este cetățean român și a împlinit vîrsta de 21 de ani; b) are aptitudini fizice și profesionale adecvate funcției; c) este cunoscut ca o persoană corectă și cu o bună conduită cetățenească.

Personalul de pază se încadrează în muncă numai cu avizul organului local al Ministerului de Interne. Retragerea avizului de către aceleași organe are drept consecință desfacerea obligatorie a contractului de muncă pentru necorespondență. Prin urmare este greșit a se considera că acest aviz este obligatoriu numai la încadrare și că după încadrare retragerea lui nu ar produce nici o consecință (Trib. Sup. dec. civ. nr. 2341/1977).

Ilie VASILE

Raporturi de muncă

MEMBRII COOPERATIVELOR MEȘTEȘUGĂREȘTI ȘI TRANSFERUL LA UNITĂȚILE SOCIALISTE

O situație întîlnită în unitățile socialiste este cea cu privire la transferul unor foști membri ai cooperativei meșteșugărești și acordarea sporului pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, prevăzută la art. 66 din Legea nr. 57/1974.

Din punct de vedere juridic, transferul este o cesiune a contractului de muncă între două unități. Membrii cooperativelor meșteșugărești sînt cooptați în cooperativă și prestează activitate în această calitate, și nu în temeiul unor contracte de muncă. În această situație nu pot fi transferați la unități socialiste unde urmează să fie încadrați cu contracte de muncă, dat fiind faptul că lipsește însuși obiectul cesiunii. Acești membri pot însă să se retragă din cooperativă cu acordul conducerii cooperativei și dacă se reîncadrează în termen de 90 de zile, cu contract de muncă la o unitate socialistă, beneficiază, potrivit dispozițiilor art. 10 lit. d din Legea nr. 1/1970 de vechime neîntreruptă în muncă, fără a beneficia de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, utilă pentru acordarea sporului

de retribuție reglementat de art. 86 alin. 1 din Legea nr. 57/1974.

La cooperativele meșteșugărești pot fi încadrate persoane cu contracte de muncă, de regulă, în funcții TESA. Acestea avînd calitatea de persoane încadrate cu contract de muncă și nu membri cooperatori, pot fi transferate în aceeași calitate în orice unitate socialistă beneficiînd de vechime neîntreruptă în aceeași unitate sau numai de vechime neîntreruptă în muncă după caz, potrivit art. 8 alin. 1, lit. a, respectiv art. 10 lit. b din Legea nr. 1/1970, în raport de caracterul transferului în interesul serviciului ori la cerere, cu drepturile corespunzătoare care derivă din aceste situații.

I. DUMITRESCU

CITITORI!

V-ați abonat pe '84 la „REVISTA ECONOMICĂ“?

De la această dată abonamentele se încheie numai pentru perioada 1 februarie — 31 decembrie 1984, precum și pentru lucrările menționate în comanda alăturată. Comenzile se primesc pînă la 10 ianuarie 1984 după care, la lucrări, se stabilesc tirajele definitive.

(adresa completă a abonatului, fără a se folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ“:

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. ... din ... (mandatul poștal din ziua de ...) ¹ v-am expediat suma de ... lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimare și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 65 51 502 28 BNRSR Filiala Sector 1, București, reprezentînd:

● ... abonamente la „Revista economică“ și supliment ² .	×	240 lei =		lei
● ... exemplare din lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z“	×	40 lei =	:::::	lei
● ... exemplare din lucrarea „Breviar alfabetic privind contractele economice și contractele comerciale internaționale“	×	40 lei =	:::::	lei
● ... exemplare din lucrarea „Jurisdicția muncii — comisiile de judecată“	×	20 lei =	:::::	lei
● ... exemplare din lucrarea „Probleme ale activității consiliilor populare“	×	20 lei =	:::::	lei

Total

(Semnătura abonatului)

¹) Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică“.

²) Comenzile fără abonament la revistă nu vor fi luate în considerare.

